

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం - పాఠశాల విద్యాశాఖ

జాతీయ విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ (NCERT)
రూపొందించిన

ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు

Standard Operating Procedures (SOP)

(తెలుగు అనువాదం)

రాష్ట్రవిద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ - ఆంధ్రప్రదేశ్

ఎన్సిఇఆర్టి వారు ఇచ్చిన
ప్రామాణిక కార్యాచరణ నియమాలు (ఎస్ఓపి)
తెలుగు అనువాదం

కోవిడ్-19

పాఠశాలల ప్రారంభానికి ముందు, తరువాత
పాటించవలసిన ఆరోగ్య రక్షణ విధానాలు
మరియు

భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటిస్తూ
విద్య నేర్చుకోవడంపై మార్గదర్శకాలు (SOP)

రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధనా శిక్షణా సంస్థ
ఆంధ్రప్రదేశ్

విషయసూచిక

సందర్భం	పేజీ నెం.
పరిచయం	5
పార్ట్-I ఆరోగ్యం పరిశుభ్రత మరియు భద్రత కోసం ఎస్ఓపిలు	
I. పాఠశాలలు తెరవడానికి ముందు ఆరోగ్య పరిశుభ్రత మరియు ఇతర భద్రతా ప్రోటోకాల్ల కొరకు ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు	8
II. పాఠశాలలు తెరిచిన తరువాత ఆరోగ్య పరిశుభ్రత మరియు ఇతర భద్రతా ప్రోటోకాల్ల కొరకు ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు	14
III. పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజనం వడ్డించడానికి ఎస్ఓపిలు పార్ట్-2 శారీరక / సామాజిక భోజనం వడ్డించడానికి ఎస్ఓపిలు	20
IV. కావలసిన అభ్యసనా ఫలితాలను సాధించడానికి బోధన, అభ్యాసం మరియు అంచనాను పునర్ నిర్వచించడం	25
V. ఇంటివద్ద వుండి విద్యను నేర్చుకోవడం నుండి సాంప్రదాయ పాఠశాల విద్య వైపు విద్యార్థులను సున్నితంగా మళ్ళించడం	35
VI. విద్యార్థుల మరియు ఉపాధ్యాయుల మానసిక ఆరోగ్యానికి భరోసా	36
VII. రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంత విద్యా విభాగం యొక్క నిర్దిష్టపాత్రలు మరియు బాధ్యతలు	37
VIII. సురక్షిత పాఠశాల వాతావరణ కోసం చెక్‌లిస్ట్	41
IX. భాగస్వాముల సామర్థ్యం పెంపు	42
అనుబంధాలు	
అనుబంధం-ఎ విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల మానసిక శ్రేయస్సును ప్రోత్సహించుట	45
అనుబంధం-బి వివిధ భాగస్వాముల పాత్రలు మరియు బాధ్యతలు	49
అనుబంధం-సి సురక్షిత పాఠశాల వాతావరణం కోసం చెక్‌లిస్టులు	53
ప్రస్తావనలు	56

పరిచయం

30 సెప్టెంబరు 2020 నాటి హెంబాం వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖ వైడ్ ఆర్డర్ నెం. 40-3/2020-డిఎం.3(ఎ), దేశంలో కోవిడ్-19 వ్యాప్తి నివారించుటకు లాక్డౌన్ చర్యలను అనుసరించి, తిరిగి తెరవడానికి విపత్తు నిర్వహణ చట్టం-2005 క్రింది మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది. కంటైన్మెంట్ జోన్ల వెలుపల అనుమతించబడిన కార్యకలాపాలలో, పాఠశాలలు మరియు కోచింగ్ సంస్థలను అక్టోబరు-2020 తర్వాత, తిరిగి ప్రారంభించడం, దీని కోసం రాష్ట్ర / కేంద్ర పాలిత ప్రాంత ప్రభుత్వం సంబంధిత పాఠశాల / సంస్థల నిర్వాహకులతో సంప్రదించి నిర్ణయం తీసుకోవచ్చు, పరిస్థితిని అంచనా వేయడం క్రింది షరతులకు లోబడి ఉంటుంది.

- a) ఆన్లైన్ / దూరవిద్య అనేది ఇష్టపడే బోధనా విధానంగా కొనసాగుతుంది మరియు ప్రోత్సహించబడుతుంది.
- b) పాఠశాలలు ఆన్లైన్ తరగతులను నిర్వహిస్తున్న చోట మరియు కొంతమంది విద్యార్థులు భౌతికంగా పాఠశాలకు హాజరు కాకుండా ఆన్లైన్ తరగతులకు హాజరు కావడానికి ఇష్టపడతారు, వారు అలా చేయడానికి అనుమతించవచ్చు.
- c) తల్లిదండ్రుల రాతపూర్వక అనుమతితో మాత్రమే విద్యార్థులు పాఠశాలలు / సంస్థలకు హాజరు కావచ్చు.
- d) హాజరు అమలు చేయకూడదు మరియు పూర్తిగా తల్లిదండ్రుల సమ్మతిపై ఆధారపడి ఉండాలి.
- e) స్థానిక అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని పాఠశాల విద్య మరియు అక్షరాస్యత, విద్యామంత్రిత్వశాఖ, భారత ప్రభుత్వం జారీ చేయబోయే SOP ఆధారంగా పాఠశాలలు / సంస్థలను తిరిగి తెరవడానికి రాష్ట్రాలు తమ స్వంత ప్రామాణిక ఆపరేటింగ్ విధానాలను సిద్ధం చేస్తాయి.
- f) తెరవడానికి అనుమతించబడిన పాఠశాలలు / పైన పేర్కొన్న విధంగా తయారుచేసిన రాష్ట్రాలు / యుటిల విద్యావిభాగాలు జారీ చేయాల్సిన SOP ను తప్పనిసరిగా పాటించాలి.

దీని ప్రకారం పాఠశాల విద్య మరియు అక్షరాస్యత విద్యామంత్రిత్వ శాఖ, పాఠశాలలను తిరిగి ప్రారంభించడానికి ఈ క్రింది మార్గదర్శకాలను / SOP ను సిద్ధం చేసింది.

- a) పార్ట్-I పాఠశాలలను తిరిగి తెరవడానికి, ఆరోగ్యకరమైన మరియు భద్రతా అంశాలను సూచిస్తుంది.
- b) పార్ట్-II భౌతిక / సామాజిక దూరం పాటిస్తూ నేర్చుకోవడం మరియు విద్య యొక్క పంపిణీ సంబంధించిన విద్యాపరమైన అంశాలు పాఠ్యప్రణాళిక బోధన, బోధనాభారం, సమయ పట్టికలు మదింపు మొదలైనవి.

ఈ SOP / మార్గదర్శకాల ఆధారంగా పాఠశాలలు తిరిగి ప్రారంభించడానికి మరియు పాఠశాలలు పనిచేయడం సురక్షితమని రాష్ట్ర, కేంద్రపాలిత ప్రభుత్వాలు ప్రకటించినప్పుడు వివిధ భాగస్వాములకు శిక్షణ ఇవ్వడానికి రాష్ట్ర / కేంద్ర పాలిత ప్రాంత ప్రభుత్వాలు తమ స్వంత SOP ని అభివృద్ధి చేసుకోవాలి.

కోవిడ్-19 యొక్క పరిధి మరియు తీవ్రత కాలంలో అభివృద్ధి చెందుతోంది మరియు మారుతోంది, మరియు ప్రాంతం నుండి ప్రాంతానికి ప్రాదేశికంగా మారుతుంది. కాబట్టి వారి వారి అవసరాలకు అనుగుణంగా అదనపు జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

అన్ని రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఎప్పటికప్పుడు హెమాం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ మరియు ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వశాఖ భారత ప్రభుత్వం జారీ చేసే కోవిడ్-19 సంబంధిత ఆదేశాలకు లోబడి ఉంటాయని భావిస్తున్నారు.

చాలా పాఠశాలలు దిగ్బంధం కేంద్రాలుగా (Quarantine Centres) ఉపయోగించబడుతున్నాయని గమనించాల్సిన అవసరం ఉంది. అందువల్ల, ఈ పాఠశాలలన్నంటినీ తిరిగి ప్రారంభించే ముందు వాటిని సరిగా / సంపూర్ణంగా శుభ్రపరచడం అనేది చాలా ముఖ్యమైనది. పాఠశాల పునః ప్రారంభం సురక్షితంగా మరియు స్థిరంగా ఉండాలి మరియు భారతదేశం యొక్క మొత్తం కోవిడ్-19 ఆరోగ్య ప్రతిస్పందనతో అనుగుణంగా ఉండాలి. విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇతర సిబ్బంది, కుక్-కమ్-హెల్పర్స్ మరియు వారి కుటుంబాలను రక్షించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి. ఉపాధ్యాయులు మరియు ఇతర సిబ్బంది ఆరోగ్యసేతు అనువర్తనాన్ని వారి స్వంత మరియు ఇతరుల భద్రత కోసం ఉపయోగించమని ప్రోత్సహించవచ్చు.

పార్ట్ - I

ఆరోగ్య పరిరక్షణ, పరిశుభ్రత
సురక్షితంగా ఉండటానికి
ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు

I. పాఠశాలల ప్రారంభానికి ముందు పాటించవలసిన ఆరోగ్య పరిరక్షణ, పరిశుభ్రత మరియు సురక్షితంగా ఉండుటకు ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు

a) పాఠశాలలో సరైన శుభ్రత మరియు పారిశుధ్య సౌకర్యాలు ఉండేలా చూడటం

- ఫర్నిచర్, పరికరాలు, స్టేషనరీ, నిల్వ స్థలాలు, వాటర్ ట్యాంకులు, వంటశాలలు, క్యాంటీన్, వాష్ రూంలు, ప్రయోగశాలలు, గ్రంథాలయాలు, మొదలైన అన్ని ప్రాంతాలను క్షుణ్ణంగా శుభ్రపరచడానికి మరియు క్రిమిసంహారం చేయడానికి ఏర్పాట్లు చేసుకొనడం.
- పాఠశాలలో చేతులు కడుక్కోవడానికి సౌకర్యాలు ఉండేలా చూడటం.
- ధర్మామీటరు, క్రిమి సంహారకాలు, సబ్బులు మొదలైన కీలక సామగ్రి లభ్యతను నిర్ధారించుకోవడం.
- పాఠశాల పిల్లల రవాణా ప్రారంభించే ముందు పరిశుభ్రతను నిర్ధారించుకోవడం.
- <http://www.mohfw.gov.in> వద్ద అందుబాటులో ఉన్న సాధారణ బహిరంగ ప్రదేశాలలో క్రిమి సంహారకం చేయడంపై ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వశాఖ జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలు అనుసరించాలి.

b) వేర్వేరు టాస్క్ టీంలను ఏర్పాటు చేయడం

- కేటాయించిన బాధ్యతలతో అత్యవసర సంరక్షణ మద్దతు / ప్రతిస్పందన బృందం అందరు భాగస్వాములకు జనరల్ సపోర్ట్ టీం, కమోడిటీ టీం, పరిశుభ్రత తనిఖీ బృందం వంటి టాస్క్ జట్లు సహాయపడతాయి.
- ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు మరియు ఇతర భాగస్వాములు ఈ టాస్క్ ఫోర్స్ లో సభ్యులుగా గుర్తించబడతారు. వారు వ్యూహాత్మక మరియు తక్షణ చర్యలు తీసుకోవడానికి పరస్పర సహకారంతో పని చేస్తారు.

c) సీటింగ్ ప్రణాళిక

- ఆరోగ్య మంత్రిత్వశాఖ సూచించినట్లుగా, సవరించిన సీటింగ్ ప్రణాళికలో విద్యార్థుల మధ్య కనీసం 6 అడుగుల దూరం ఉండాలి. విద్యార్థులు ఆక్రమించాల్సిన సీటింగ్ గుర్తించడం మంచిది.
- సింగిల్-సీటెడ్ డెస్కులు ఉంటే, 6 అడుగుల భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని నిర్వహించడానికి తరగతి గదుల్లోని డెస్కుల మధ్య ఖాళీ ఉంచడం ప్రభావవంతంగా ఉంటుంది.
- అదే విధంగా భౌతిక / సామాజిక దూరం సిబ్బంది గదులు, కార్యాలయ ప్రాంతం మరియు ఇతర ప్రజా క్షేత్రాలలో కూడా పాటించాలి.
- అందుబాటులో ఉండే పిల్లల భద్రత మరియు భౌతిక దూర ప్రోటోకాల్ లను దృష్టిలో ఉంచుకొని, తాత్కాలిక స్థలం లేదా బహిరంగ ప్రదేశాలు (అష్టాదశకరమైన వాతావరణంలో) తరగతులు నిర్వహించడానికి ఉపయోగించవచ్చు.
- సిబ్బంది గది మరియు అందుబాటులో ఉన్న ఇతర గదులు / హాల్స్ లో ఉపాధ్యాయులకు తగిన దూరంలో సీట్లు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.
- రిసెప్షన్ ఏరియాలో సీట్ల సంఖ్య వాటి మధ్య కనీసం 6 అడుగుల దూరంతో ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

d) పాఠశాల ప్రవేశ మరియు నిష్క్రమణ ప్రదేశాల వద్ద భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని నిర్ధారించుకోవడం

- వివిధ తరగతుల విద్యార్థులకు ప్రవేశ మరియు నిష్క్రమణ సమయాన్ని వేరువేరుగా ఏర్పాటు చేయడం.
- రావడానికి మరియు వెళ్ళడానికి వేర్వేరు దారులను కేటాయించడం.
- ప్రవేశం మరియు నిష్క్రమణ సమయంలో అన్ని గేట్లను తెరవడం, పాఠశాలలో రద్దీని నివారించడానికి ప్రతి గేటుకు ఒకటి కంటే ఎక్కువ గేట్లు ఉన్నట్లయితే ఒక్కో తరగతి వారు ఏ గేటు వాడాలో చెప్పాలి.
- తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులు మరియు విద్యార్థులకు భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటించడానికి, మార్గనిర్దేశనం చేయడానికి బహిరంగ ప్రకటన వ్యవస్థ ద్వారా ప్రకటనలు చేయడం.

e) రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల మార్గదర్శకాల ఆధారంగా పాఠశాల ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానాలు (SOPs)

- భద్రత మరియు భౌతిక / సామాజిక దూర నిబంధనలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు జారీ చేసిన మార్గదర్శకాల ఆధారంగా పాఠశాలలు వారి స్వంత SOPs లను తయారు చేయమని ప్రోత్సహించబడవచ్చు మరియు ఈ విషయంలో తల్లిదండ్రులకు నోటీసులు / పోస్టర్లు / సందేశాలు / కమ్యూనికేషన్ ఉండేలా ప్రదర్శించబడాలి / ప్రచారం చేయాలి.
- ఆటస్థలం, లైబ్రరీ మరియు ప్రయోగశాల ఉపయోగించినపుడు.
- విరామ సమయంలో.
- పాఠశాల మౌలిక సదుపాయాలను క్రమం తప్పకుండా శుభ్రపరచడం మరియు క్రిమి సంహారం చేయడం.
- పాఠశాల రవాణా వ్యవస్థను ఉపయోగించడం.
- ప్రైవేట్ పికప్ మరియు డ్రాప్ సౌకర్యం.
- సిబ్బంది మరియు విద్యార్థులు హాజరు కాని సమయంలో పర్యవేక్షణ మరియు ప్రణాళిక.

f) భౌతిక / సామాజిక దూరం మరియు భద్రతా ప్రోటోకాల్ ను అమలు చేయడానికి సంకేతాలు మరియు గుర్తులను ప్రదర్శించుట

- పాఠశాలలో తగిన ప్రదేశాలలో పోస్టర్లు / సందేశాలు / స్టిక్కర్లు మరియు సంకేతాలను తరగతి గదిలోపల, వెలుపల, గ్రంథాలయాలు, వాష్ రూమ్లు, చేతులు కడుగు ప్రదేశం, త్రాగునీటి ప్రాంతాలు, పాఠశాల వంటగది మందిరాలు బస్సులు / క్యాబ్ పార్కింగ్, ప్రవేశం మరియు నిష్క్రమణలు మరియు ప్రదర్శించడం.
- ఉమ్మివేయడాన్ని నిషేధించడం.
- రిసెప్షన్, వాటర్ ఫెసిలిటీ స్టేషన్లు, హ్యాండ్ వాషింగ్ స్టేషన్లు, వాష్ రూమ్ల వెలుపల ఉన్న ప్రాంతం మరియు ఇతర ప్రదేశాలలో సర్కిల్స్ ను గుర్తించడం.
- శారీరక సామీప్యాన్ని నివారించడానికి పాఠశాలలో సాధ్యమయ్యే అన్ని ప్రదేశాలకు రావడానికి మరియు వెళ్ళడానికి బాణాలతో ప్రత్యేక దారులను గుర్తించడం.

g) అస్థిరమైన సమయ పట్టికలు : కొన్ని ప్రత్యామ్నాయాలు

- భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని నిర్ధారించే ఒక మార్గం ఏమిటంటే ఇతర మార్గదర్శకాలతో పాటు భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని కొనసాగించే విధంగా వివిధ సమయాలను కలిగి ఉండటం.
- నమోదును బట్టి, ప్రత్యామ్నాయ రోజులలో లేదా వారంలో ప్రతి రెండు రోజులకు ఒక నిర్దిష్ట శాతం మంది విద్యార్థులను మాత్రమే పాఠశాలకు హాజరు కావడం మరియు ఇంటి పనులతో కలపడం మరొక విధానం కావచ్చు.
- ప్రత్యామ్నాయంగా దాదాపు తరగతి వారీగా హాజరు కోసం పట్టిక ఉండవచ్చు. అన్ని తరగతులు రోజూ పాఠశాలకు హాజరు కావసరం లేబెదు.
- తరగతుల కోసం బేసి, సరి సూత్రాన్ని కూడా పరిగణించవచ్చు.
- అధిక నమోదు పాఠశాల విషయంలో పాఠశాలను రెండు షిఫ్టులలో నడపడం కూడా షిఫ్టు పాఠశాల సమయ వ్యవధిని తగ్గించడం ద్వారా పరిగణించవచ్చు. అంటే పాఠశాల మొత్తం పాఠశాల గంటలలో ఒకే ఉపాధ్యాయులతో నిర్వహించగలుగుతుంది.
- తరగతి గది చిన్నదైతే, విద్యార్థుల మధ్య 6 అడుగుల భౌతిక దూరంతో కంప్యూటర్ గది, లైబ్రరీ, ప్రయోగశాల మొదలైన పెద్ద విస్తీర్ణం ఉన్న గదులలో తరగతులు నిర్వహించబడతాయి.

h) పాఠశాల కార్యక్రమాలు, సమ్మేళనాలు, సమావేశాలు మొదలైనవి

- భౌతిక / సామాజిక దూరం సాధ్యం కాని కార్యక్రమాలను పాఠశాలలు చేపట్టకూడదు.
- పాఠశాలల్లో ఫంక్షన్లు, పండగ వేడుకలు మానుకోవాలి.
- పాఠశాల అసెంబ్లీని విద్యార్థులు వారి తరగతి గదులు లేదా బహిరంగ ప్రదేశాలు లేదా తరగతి ఉపాధ్యాయుల మార్గదర్శకత్వంలో అందుబాటులో ఉన్న ఇతర ప్రదేశాలు మరియు హాల్స్లో నిర్వహించవచ్చు.
- అదే విధంగా, వీలైతే వర్చువల్ పేరెంట్ టీచర్ సమావేశాలను ఏర్పాటు చేయవచ్చు.
- కొన్ని తరగతులకు ప్రవేశం కల్పించే ప్రక్రియలలో తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులను మాత్రమే సంప్రదించవచ్చు.
- సాధ్యమైన చోట ఆన్లైన్లో ప్రవేశాలు నిర్వహించడానికి ప్రయత్నాలు చేయవచ్చు.

i) తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుల సమ్మతి

- పిల్లలు పాఠశాలకు హాజరు కావడానికి ముందు రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకుల సమ్మతిని తీసుకోవాలి.
- తల్లిదండ్రుల సమ్మతితో ఇంటి నుండి చదువుకోవడానికి ఇష్టపడే విద్యార్థులను అలా అనుమతించవచ్చు.
- అటువంటి విద్యార్థుల అభ్యాస ఫలితాల పురోగతిపై పర్యవేక్షణ తగిన విధంగా ప్రణాళిక చేయవచ్చు.
- అధిక రిస్క్ ఉన్న ఉద్యోగులందరూ, అంటే పెద్ద వయసు కలవారు, గర్భిణీ ఉద్యోగులు మరియు ఆరోగ్య సమస్యలు ఉన్న ఉద్యోగులు అదనపు జాగ్రత్తలు తీసుకోవడానికి MOFFW యొక్క సిఫార్సులు పాటించాలి. విద్యార్థులతో ప్రత్యక్ష సంబంధం అవసరమయ్యే ఏ ఫ్రంట్లైన్ పనికి వారు ప్రాధాన్యత ఇవ్వకూడదు.

j) కోవిడ్-19 సంబంధిత సవాళ్ళు మరియు వారి పాత్రపై విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, సంఘ సభ్యులు మరియు హాస్టల్ సిబ్బంది సన్నద్ధం చేయుట

- మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖ మరియు ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వశాఖ జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను, పాఠశాలలు, అందరు భాగస్వాములతో పంచుకోవచ్చు! భాగస్వాములను సన్నద్ధం చేయడానికి సూచించే వ్యూహాలు అనుబంధం-బిలో ఇవ్వబడ్డాయి.
- పాఠశాలలను తిరిగి తెరవడానికి ముందు ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు, సిబ్బంది మరియు పాఠశాల నిర్వహణ కమిటీ సభ్యుల యొక్క ఆన్లైన్/ఆఫ్లైన్ మోడల్ ద్వారా కరపత్రాలు, ఉత్తరాలు, గ్రామాల్లోని దండోరా, అర్బన్ వార్డులలో అప్రమత్తం చేయడం కోసం తగిన ఏర్పాట్లు చేయవచ్చు.
- చేతి పరిశుభ్రత, స్వాసకోశ పరిశుభ్రత మరియు తరచుగా తాకే ఉపరితలం యొక్క క్రిమి సంహారక నిర్వహణలో చేయవలసినవి / చేయకూడనివి.
 - భౌతికదూరాన్ని పాటించడం
 - కోవిడ్-19 అరికట్టడానికి తప్పనిసరి పరిశుభ్రతా కార్యక్రమాలు
 - కోవిడ్-19తో జతచేయబడిన అపోహలు
 - లక్షణాలు ఉంటే మరియు వైద్య సంరక్షణ కోరుకుంటే పాఠశాలకు హాజరు కానవసరం లేదు
- కంటైన్మెంట్ జోన్లకు చెందిన సిబ్బంది మరియు విద్యార్థులు పాఠశాల మరియు ఇతర విద్యాసంస్థలకు అవి డీనోటిఫై అయ్యే వరకు (సూచించబడేవరకు) హాజరు కాకూడదు.
- కంటైన్మెంట్ జోన్ పరిధిలోకి వచ్చే ప్రాంతాలను సందర్శించవద్దని విద్యార్థులకు మరియు సిబ్బందికి సూచించాలి.

k) వైద్య సహాయం లభ్యమయ్యేలా చూసుకోవడం

- విద్యార్థులు శారీరక మరియు మానసిక ఆరోగ్యాన్ని, జాగ్రత్తగా చూసుకోవడానికి పాఠశాలలో లేదా సంప్రదించగల దూరం వద్ద పూర్తి సమయం శిక్షణ పొందిన ఆరోగ్య సంరక్షణ అటెండెంట్ / నర్సు / డాక్టర్ / మరియు కౌన్సిలర్ ఉండేలా చూసుకోవాలి.
- విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయులకు క్రమం తప్పకుండా ఆరోగ్య పరీక్షలు నిర్వహించాలి.

l) పాఠశాల హాజరు మరియు అనారోగ్య సెలవు విధానాలను పునర్నిర్వచించడం

- హాజరు అమలు చేయకూడదు మరియు పూర్తిగా తల్లిదండ్రుల సమ్మతిపై ఆధారపడి ఉండాలి.
- అనారోగ్యంతో ఉన్నప్పుడు ఇంట్లో ఉండటానికి విద్యార్థులు మరియు సిబ్బందిని ప్రోత్సహించడానికి సౌకర్యవంతమైన హాజరు మరియు అనారోగ్య సెలవు విధానాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- ఖచ్చితమైన హాజరు కోసం అవార్డులు మరియు ప్రోత్సాహకాలను నిరుత్సాహ పరచడం.

- అత్యవసర సేవలకు ప్రత్యామ్నాయ ఉద్యోగులు వారి పాత్ర నిర్వహణ కోసం తగిన సిబ్బందిని గుర్తించి శిక్షణ ఇవ్వాలి.

m) విద్యా క్యాలెండర్

- అన్ని తరగతులకు విరామాలు మరియు పరీక్షలకు సంబంధించిన అకడమిక్ క్యాలెండర్ మార్పుల కోసం ప్రణాళిక రూపొందించడం.
- మరింత వివరాల కోసం భౌతిక / సామాజిక దూరంలో నేర్పుకోవడం అనే విభాగాన్ని చూడండి.

n) పాఠ్యపుస్తకాలకు లభ్యత

- పాఠశాల తెరవడానికి ముందే విద్యార్థులందరికీ సూచించిన పాఠ్య పుస్తకాలకు లభ్యత ఉందని నిర్ధారించుకోవడం.

o) సమాచారాన్ని సేకరించడం

- విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయుల నుండి : వారి ఆరోగ్య పరిస్థితికి సంబంధించి స్వీయ-ప్రకటన రూపంలో ఆరోగ్య సేతు ఆరోగ్య అంచనా ఇటీవలి విదేశాలకు లేదా అంతర రాష్ట్రానికి ప్రయాణం చేసి వచ్చిన వ్యక్తికి పాఠశాల నుండి అదనపు సెలవు సమయం అవసరమా అని నిర్ణయించుకోవడం.
- అత్యవసర పరిస్థితిని ఎదుర్కొనుటకు రాష్ట్ర / జిల్లా హెల్త్ లైన్, దగ్గర లోని కోవిడ్ కేంద్రాల సంబంధం, వివరాలు తెలిసి ఉండాలి.

p) హాస్టల్ సురక్షితమైన నివాస గృహాన్ని నిర్ధారించుకోవడం

- హాస్టల్ పిల్లల మధ్య దూరం పాటించేలా వేరు చేయడానికి తాత్కాలిక విభజనలను ఏర్పాటు చేయవచ్చు. సురక్షితమైన హాస్టల్ అనే భరోసా ఇవ్వడానికి పడకల మధ్య దూరం ఉంచాలి.
- భౌతిక లేదా సామాజిక దూరాన్ని అన్ని సమయాలలో హాస్టళ్ళలో నిర్వహించాలి. ప్రముఖ ప్రదేశాలలో సంకేతాలు మరియు సందేశాలు ముఖ్యమైనవి.
- శారీరక / సామాజిక దూరాన్ని పాటిస్తూ విద్యార్థులకు వసతి కల్పించడానికి ప్రత్యామ్నాయ స్థలం ఏర్పాటు చేయవచ్చు.
- విద్యార్థులను తిరిగి హాస్టళ్ళలో చేరమని పిలవడానికి మరియు ఆన్ లైన్ విద్యకు కూడా సౌకర్యం లేని విద్యార్థులకు మొదటి ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.
- పాఠశాల వసతి సౌకర్యం ప్రకారం ఉన్నత తరగతి విద్యార్థులను మొదట పిలుస్తారు.
- పిల్లలు హాస్టల్ లో ఉండడానికి ముందే ప్రతి హాస్టల్ శుభ్రం చేయాలి.
- ఎటువంటి లక్షణాలు లేని విద్యార్థులను మాత్రమే హాస్టల్ లో చేరడానికి అనుమతించాలి.

- బస్సులు, రైళ్ళు మొదలైన ప్రజా రవాణాను ఉపయోగించడం ద్వారా విద్యార్థులు వేర్వేరు ప్రాంతాల నుండి వస్తున్నారు. వారు హాస్టల్ వద్దకు వచ్చినపుడు ఇతరులతో వారి సంబంధాన్ని మరియు పరస్పర చర్యను తగ్గించడం చాలా ముఖ్యం. మరియు రాష్ట్రం / కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం క్వారంటైన్‌ను సమర్థవంతంగా నిర్వహిస్తుంది. ఈ కాలంలో వారి ఆరోగ్య స్థితిని పర్యవేక్షించాలి.
- ఏదైనా మానసిక లేదా భావోద్వేగ ఆరోగ్య సమస్యను జాగ్రత్తగా చూసుకోవడానికి టీచర్ కౌన్సిలర్ లేదా కౌన్సిలర్ యొక్క సాధారణ సందర్శకుల ఏర్పాట్లు నిర్ధారించవలసిన అవసరం ఉంది.
- పరిశుభ్రత నిర్వహణను నిర్ధారించడానికి కనీసం వారానికి ఒకసారి వంటగది మరియు మెస్‌ను వైద్య బృందం సందర్శించడం.
- హాస్టల్ సిబ్బందికి భౌతిక / సామాజిక దూర నిబంధనలు, ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రత, శుభ్రమైన మరియు పోషకాహారం మొదలైన వాటిపై హాస్టల్‌లో సామర్థ్యాన్ని పెంచాలి.
- మంచి నాణ్యత గల వైఫై కనెక్షన్, టెలివిజన్ మరియు రేడియో కోసం కేబుల్ కనెక్షన్ లభ్యత ఉండేలా చూడాలి. ఈ సౌకర్యాలను భౌతిక / సామాజిక దూరం యొక్క నిబంధనల ప్రకారం ఉపయోగించాలి.

II. ఆరోగ్యం పరిశుభ్రత మరియు పాఠశాల ప్రారంభించిన తరువాత ఇతర భద్రతా ప్రోటోకాల్ కోసం (ఎస్ఓపి)

a) పాఠశాల ప్రాంగణంలో మరియు చుట్టుపక్కల పరిశుభ్రత మరియు పరిశుభ్రత పరిస్థితుల యొక్క నిరంతర నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణను నిర్ధారించుకొనుట

- పాఠశాల ప్రాంగణాన్ని ప్రతీరోజూ శుభ్రం చేయాలి మరియు శుభ్రపరచే ప్రాంతాల యొక్క రోజువారీ రికార్డును నిర్వహించాలి.
- ఆరోగ్యం మరియు భద్రతా కారణాల దృష్ట్యా విద్యార్థులు శుభ్రపరిచే కార్యకలాపాలలో పాల్గొనకూడదని గమనించండి.
- పర్యావరణాన్ని శుభ్రపరచడం మరియు విధానాలకు అనుగుణంగా నీరు, పారిశుద్ధ్యం మరియు వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ, సౌకర్యాలు ఉండేలా చూడవచ్చు.
- వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ (మాస్కులు, టిష్యూలతో సహా బయో మెడికల్ వ్యర్థాలకు సంబంధించి) CPCB మార్గదర్శకాలను పాటించాలి. (<http://cpcb.ni.cin/uploads/projects/Bio-Medical-Waste/BHW.Guidelines.Covid-1.Pdf>) నందు అందుబాటులో ఉన్నది.
- తరగతి గది లోపల మరియు వెలుపల, తలుపు గుబ్బలు మరియు లాచెస్ వంటి సాధారణంగా స్పృశించే ఉపరితలాలను తరచుగా శుభ్రపరచడం మరియు పారిశుద్ధ్యం చేయడం.
- బోధనాభ్యసన సామగ్రి, స్పోర్ట్స్ మెటీరియల్స్, స్వింగ్స్, డెస్కులు, కుర్చీలు, కంప్యూటర్లు, ప్రింటర్లు, లాప్టాప్లు, టేబుల్స్ మొదలైన అన్ని బోధనాభ్యసన సామగ్రిని క్రిమి సంహారక చేయడం ప్రత్యేకంగా తాకిన ఉపరితలాలు / వస్తువులపై దృష్టి పెట్టడం.
- చెత్తను డస్ట్ బిన్ లలో పారవేయాలి. మరియు పాఠశాల ప్రాంగణంలో మరెక్కడా పోగుచేయకూడదు.
- చేతులు కడుక్కోవడానికి సబ్బు మరియు శుభ్రమైన నీరు లభ్యమయ్యేలా చూడాలి. గుర్తించబడిన లేదా నియమించబడిన సిబ్బంది / విద్యార్థులు దీనిని పర్యవేక్షించవచ్చు.
- వీలైతే, పాఠశాల రిసెప్షన్ మరియు ప్రవేశం వంటి ప్రముఖ ప్రదేశాలలో ఆల్కహాల్ ఆధారిత హాండ్ శానిటైజర్ ఉండవచ్చు.
- భౌతిక/సామాజిక దూర నిబంధనలను అనుసరించి ప్రణాళికబద్ధమైన ప్రోటోకాల్ ప్రకారం విద్యార్థులు మరియు సిబ్బందికి క్రమం తప్పకుండా చేతులు కడుక్కోవడాన్ని నిర్ధారించడం చేతులు కడుక్కోవడానికి కనీసం 40 సెకన్లు ఉండాలి.
- విద్యార్థులకు సురక్షితమైన మరియు శుభ్రమైన తాగునీరు లభించేలా చూడవచ్చు. విద్యార్థులు వాటర్ బాటిల్స్ తీసుకురావడాన్ని ప్రోత్సహించవచ్చు.

b) పాఠశాలలో విద్యార్థులను సురక్షితంగా ఉంచుటకు

- పాఠశాలకు వచ్చేటప్పుడు విద్యార్థులు, పాఠశాల సిబ్బంది ఫేస్ కవర్ / మాస్క్ ధరించాలి. ముఖ్యంగా తరగతిగదిలో, జట్టు కృత్యాలలో పాల్గొంటున్నప్పుడు, భోజనశాలలో ఆహారం తీసుకునేటప్పుడు,

ప్రయోగశాలలో పనిచేస్తున్నప్పుడు, గ్రంథాలయాలలో పుస్తక పఠనం సమయంలో మరింత జాగ్రత్త వహించాలి.

- ఇతరులతో మాస్కులను మార్పిడి చేసుకోకూడదని పిల్లలకు అవగాహన కల్పించాలి.
- సాధ్యమైనంత వరకు పాఠశాలల హాజరు, తరగతిగదిలో పాల్గొనడం, మదింపు, అభ్యసన, ఆన్‌లైన్ సమర్పణలు మొదలగు వాటి కొరకు విద్యార్థులు మరియు సిబ్బంది సమావేశరహిత ప్రక్రియను అవలంబించవచ్చు.
- సాధారణ ఆరోగ్యపరీక్షలు విద్యార్థులకు, పాఠశాల సిబ్బందికీ ప్రతిరోజూ నిర్వహించే వాటిలో కొత్తమార్పులు నమోదు చేయాలి.
- ప్రతి విద్యార్థి దగ్గు లేదా తుమ్ము వచ్చినప్పుడు టిమ్పూ పేపర్ లేదా మోచేతిని అడ్డుపెట్టుకోవడం నేర్చుకోవాలి. ముఖం, కళ్ళు, నోరు, ముక్కు తాకకుండా ఉండాలి.
- ఉమ్మివేయడం నిషేధం అని పాఠశాలలోని ప్రతి ఒక్కరికీ తెలియజేయడం.
- చేతి తొడుగులు, ఫేస్ కవర్ / మాస్క్, చేతులు శుభ్రం చేసుకునేందుకు సబ్బులు మొదలైన సామగ్రి పారిశు ధ్ధ్య సిబ్బంది / కార్మికులకు అందుబాటులో ఉంచండి.
- విద్యార్థులను (మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో ఆహారం తీసుకొని వారిని) ఇంటి భోజనం, పోషకాహారం తెచ్చుకొని తినడానికి ప్రోత్సహించండి. ఇతరులతో ఆహారాన్ని, పాత్రలను మార్పిడి చేసుకోవడాన్ని నివారించండి.
- బయటి వ్యాపారస్తులను పాఠశాల లోపల గానీ, ప్రవేశద్వారం వద్ద గానీ ఎటువంటి ఆహార పదార్థాలూ విక్రయించడానికి అనుమతించకూడదు.
- ఈ సూచనలు, సలహాలు ఇచ్చేటప్పుడు పిల్లల యొక్క వయస్సును దృష్టిలో ఉంచుకొని వారు అర్థం చేసుకునే విధంగా సున్నితంగా వివరించాలి.
- కొందరు పిల్లలు ఈ సూచనలు పాటించకపోతే ఉపాధ్యాయులు విశ్వాసమున్న తల్లిదండ్రుల సహాయాన్ని తీసుకోవాలి.
- ఉపాధ్యాయులకు, అనుమతి ఇచ్చిన, విద్యార్థులకు (తల్లిదండ్రులు సమ్మతితో, 6వ తరగతి నుండి పై తరగతుల) వివిధ ప్రదేశాలలో భౌతిక / సామాజిక దూరం నిబంధనలు, విద్యార్థులు తరచూ ముఖాన్ని చేతితో తాకడం, ఇతర విద్యార్థులతో కరచాలనం చేయడం మొదలైనవి పర్యవేక్షించడానికి వంతుల వారీగా బాధ్యతను అప్పగించండి.

c) విద్యార్థుల సురక్షిత ప్రయాణానికి నిర్ధారణలు

- పిల్లలు రవాణా సాధనాలు ఎక్కడానికి ముందు, తరువాత కనీసం రోజుకి రెండుసార్లు రవాణా సాధనాలను వాటిని శుభ్రపరచాలి.
- పాఠశాల డ్రైవర్ / కండక్టర్ అన్ని సమయాలలోనూ భౌతిక దూరం పాటించడం బస్సులో / కాబ్‌లో విద్యార్థులు భౌతిక / సామాజిక దూరం పాటించడం వంటి వాటిని నిర్ధారించుకోవాలి.

- విద్యార్థులు కూర్చోనుటకు కనీసం 6 అడుగుల భౌతికదూరం పాటించాలి. దీని కొరకు పాఠశాల సమయాలు / రోజులు / షిఫ్టులు మార్చుకోవచ్చు. అవకాశం ఉంటే ఎక్కువ బస్సులు ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు.
- విద్యార్థులు బస్సు ఎక్కే ముందు వీలైతే కండక్టరు చేత ధర్మల్ స్ట్రీనింగ్ చేయించవచ్చు.
- ప్రయాణీకులందరూ బస్సు / కాబ్లో ఫేస్ కవర్ / మాస్క్ ధరించాలి. పాఠశాల రవాణా మాస్క్ లేని పిల్లలను బస్సులో ఎక్కడానికి అనుమతించకూడదు.
- బస్సు / క్యాబ్లో కిటికీలకు కర్టెన్లు ఉండకూడదు.
- అన్ని కిటికీలను తెరచి ఉంచాలి.
- ఎయిర్ కండిషన్ బస్సులు / క్యాబ్ల కోసం, CPWD జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలు పాటించాలి. ఉష్ణోగ్రత అమరిక 24, 30°C సాపేక్ష ఆర్ద్రత (<http://cpwd.gov.in/writereaddata/other-dir/45567.pdf>) 40-70% ఉంటే స్వచ్ఛమైన గాలిని తీసుకోవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. (ఈ వివరాలకు ఈ వెబ్ సైట్ దర్శించండి).
- విద్యార్థులు అనవసరంగా, బస్సులోని ఏ భాగాన్ని తాకకూడదు. సాధ్యమైతే హ్యాండ్ శానిటైజర్ బస్సు / క్యాబ్లో ఉంచవచ్చు.
- విద్యార్థులు బస్సు ఎక్కుటకు తమవంతు వచ్చే వరకూ వేచి ఉండాలి. వాహనం నుండి సురక్షితదూరంలో ఉండాలి.
- సాధ్యమైనంతవరకు తల్లిదండ్రులు వారి పిల్లలను పాఠశాలకు సొంత వాహనాలలో తీసుకురావటానికి ప్రోత్సహించాలి.
- ప్రజారవాణా ఉపయోగించే విద్యార్థులకు భౌతిక / సామాజిక దూరం పాటించడం, ముక్కు మరియు నోరు ఫేస్ మాస్క్ తో కప్పి ఉంచడం, ఏదైనా తాకినపుడు చేతులను శుభ్రపరచుకోవడం వంటి జాగ్రత్తలు తీసుకునేలా మార్గనిర్దేశం చేయాలి.
- సాధ్యమైనంతవరకు 1 నుండి 5 తరగతుల విద్యార్థులను వారి తల్లిదండ్రులే పాఠశాలకు తీసుకువచ్చి, తీసుకువెళ్ళేలా ప్రోత్సహించాలి.
- క్యాబ్లు సామూహికంగా వాడడాన్ని తగ్గించాలి.

d) విద్యార్థులు, పాఠశాల సిబ్బంది సురక్షితంగా పాఠశాలకు వచ్చి వెళ్ళుటకు సురక్షిత విధానాలను అమలు చేయండి.

- పాఠశాలకు వచ్చేటప్పుడు, వెళ్ళేటప్పుడు భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటించాలి. పాఠశాల లోపలకు వచ్చేటప్పుడు, పాఠశాల లోపల కనీసం 6 అడుగుల భౌతిక దూరాన్ని పాటించాలి.
- ముందు చెప్పిన విధంగా విద్యార్థులు రొటేషన్ ప్రాతిపదికన, లేదా ప్రత్యామ్నాయ రోజులలో పాఠశాల సూచించిన సూచనల ప్రకారం హాజరు కావాలి.
- వేర్వేరు తరగతుల వారు పాఠశాలలోకి చేరుకునే, తిరిగి బయలుదేరే సమయాలు వేర్వేరుగా ఉండాలి.

- పాఠశాలకు ఒకటి కంటే ఎక్కువ గేట్లు ఉంటే, అన్ని గేట్లను ప్రవేశానికి, నిష్క్రమించుటకు ఉపయోగించాలి.
- వాహనాల రద్దీని నివారించడానికి, ట్రాఫిక్ ను నియంత్రించడానికి ట్రాఫిక్ పోలీస్ లేదా సమాజంలోని వాలంటీర్ల సహాయం తీసుకోవాలి.
- పాఠశాలలో ప్రవేశించే ముందు సిబ్బందితో సహా అందరికీ తప్పనిసరిగా జ్వరం, దగ్గు, శ్వాసతీసుకోవడంలో ఇబ్బందులు ఏమైనా ఉన్నాయేమో పరీక్షించాలి.
- అందరూ ఆరోగ్యాన్ని స్వయంగా పరిరక్షించుకోవడానికి ఏదైనా అనారోగ్యం ఉంటే వెంటనే రాష్ట్ర హెల్త్ లైన్ కు, పాఠశాల అధికారులకు అధికారులకు వెళ్ళడం.
- పాఠశాల అధిపతులు వారి సిబ్బంది ఎవరికైనా అనారోగ్యం ఉంటే వారిని కోలుకున్న తరువాత విధులకు రమ్మని చెప్పాలి.
- ఈ క్లిష్ట సమయంలో పాఠశాలకు విద్య కోసం వస్తున్న విద్యార్థులకు వారు అందించాల్సిన సేవలను అందించిన తరువాత వారు సెలవులో ఉండుటకు అనుమతించాలి.
- అయితే MOHFW సిఫార్సుల మేరకు అధిక ప్రమాదం ఉన్న ఉద్యోగులకు అధ్యాయం-1 (J) లో ఉన్న నిబంధనలను పాటించాలి.
- ఉత్తరాలు, ఇ-మెయిల్ లేదా ఇతర సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా తల్లిదండ్రులకు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత, వ్యక్తిగత ఆరోగ్యం, యూనిఫాంల శుభ్రత గురించిన సమాచారాన్ని ముందుగానే తెలియజేయాలి.
- తల్లిదండ్రులకు వారి పిల్లలకు గాని, కుటుంబ సభ్యులు ఎవరైనా జ్వరం, దగ్గు లేక శ్వాసకోశ ఇబ్బందులతో బాధపడుతుంటే వారికి పాఠశాలకు పంపరాదని తెలియజేయాలి. అదే విధంగా పిల్లలకు అంతర్గతంగా ఏదైనా ఆరోగ్య సమస్యలు ఉంటే సంబంధిత వైద్యుల సలహా ప్రకారం తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
- రాష్ట్రాలు పిల్లలు పాఠశాలకు రావడానికి ముందు వారి తల్లిదండ్రులకు గానీ, కుటుంబంలో ఎవరికైనా కోవిడ్-19 లేదా జ్వరం, దగ్గు, శ్వాసకోశ సంబంధిత సమస్యలతో బాధపడటం లేదని డిక్లరేషన్ ఫారం తీసుకోవాలి.
- మొబైల్ ఫోన్ కలిగి ఉన్న పిల్లలు, తల్లిదండ్రులు మరియు సిబ్బంది అందరూ ఆరోగ్యసేతు యాప్ ను డౌన్ లోడ్ చేసుకోవాలి.
- విద్యార్థులు వారితో వస్తున్న తల్లిదండ్రులు అన్ని భద్రతా నిబంధనలు పాటించేలా ప్రకటనలు చేయాలి.
- విద్యార్థి, ఉపాధ్యాయుల హాజరును తెలుసుకొనుటకు పాఠశాల హాజరు ద్వారా వారి సాధారణ హాజరు సమానాతో పోల్చుచూడాలి. శ్వాసకోశ అనారోగ్య కారణంగా హాజరు కాని వారిని పర్యవేక్షించాలి.

e) తరగతి గదిలో, ఇతర ప్రదేశాలలో భద్రతా ప్రమాణాలను నిర్ధారించుట

- పాఠశాలలో, ప్రాంగణం వెలుపల సరైన జన సమూహ నిర్వహణ ఉందని నిర్ధారించుకోవాలి.
- ఉపాధ్యాయులు తరగతులలో, ప్రయోగశాలలో, గ్రంథాలయాలు, ఆటస్థలం లేదా పాఠశాల ఆవరణలోని ఏదేని ఇతర ప్రదేశాలలో విద్యార్థులు వారికి కేటాయించిన సీట్లలో భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటిస్తూ, ముఖానికి మాస్కులు ధరించి ఉండేలా పర్యవేక్షించాలి.

- ఆటలు, క్రీడలు, సంగీతం, నృత్యం లేదా ఇతర ప్రదర్శనా కళా తరగతులలో సామూహిక కృత్యాలను నిర్వహించేటప్పుడు భౌతికదూరం, ఇతర ఆరోగ్య భద్రతా నిబంధనలు అనుసరించాలి.
- ప్రాక్టికల్ పని చిన్న సమూహాలలో భౌతిక దూరాన్ని పాటిస్తూ చేయాలి.
- విద్యార్థులు ఏ వస్తువులనూ (పాఠ్యపుస్తకాలు, రాత పుస్తకాలు, పెన్, పెన్సిల్, ఎరేజర్, టిఫిన్ బాక్స్, వాటర్ బాటిల్స్, మొదలగు) ఒకరితో ఒకరు మార్చుకోకూడదు.
- వీలైతే దిగువ (ప్రాథమిక తరగతుల (1 నుండి 5) స్కూల్ బ్యాగులను నివారించండి. వారికి అవసరమైన అభ్యసన సామగ్రిని తరగతి గదిలోనే ఉంచండి.
- వివిధ తరగతులకు వేర్వేరు విరామ సమయాలు అమలు చేయండి.
- విద్యార్థులు ఆహారాన్ని ఒకరితో ఒకరు పంచుకోవడాన్ని అనుమతించవద్దు.
- ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల రాతపనులను సరిచేసేటప్పుడు ఫేస్ కవర్లు / ముసుగులు ధరించాలి. సాధ్యమైనంతవరకు ఆన్లైన్ ఉపయోగించండి.
- తరగతి గది, ఇతర గదుల కిటికీలు, తలుపులు వెంటిలేషన్ కొరకు తెరచి ఉంచాలి.
- లిఫ్టు, నడకదారి ఉపయోగించే వ్యక్తుల సంఖ్య పరిమితం చేయాలి. మెట్లు ఉపయోగించేటప్పుడు ప్రతి వ్యక్తికీ మధ్య ఒక మెట్లు దూరం ఉండేలా చూడండి.
- బాత్‌రూంలలో అధిక రద్దీని నివారించుటపై ప్రత్యేకదృష్టి ఉంచాలి.
- విద్యార్థులు మధ్యాహ్న భోజనానికి / అల్పాహారానికి ముందు, తరువాత, వాష్‌రూం ఉపయోగించిన ప్రతిసారీ, ఇతర బహిరంగ కార్యకలాపాలు చేసినపుడు చేతులు శుభ్రపరచుకోవాలి. 70% అల్కహాల్ కలిగిన హాండ్ శానిటైజర్ దీనికి ప్రత్యామ్నాయం.
- పాఠశాలలో ఎయిర్ కండిషనింగ్ కొరకు 20-30⁰ ఉష్ణోగ్రత, 40-70% సాపేక్ష ఆర్ద్రత ఉండేటట్లు CPWD నిబంధనలు పాటించాలి. స్వచ్ఛమైన గాలి లోపలికి వచ్చేటట్లు, వెంటిలేషన్ ఉండేటట్లు చూడాలి.
- ప్రోటోకాల్ / SOP లు నిర్వచించిన నిబంధనల ప్రకారం అన్ని భౌతిక / సామాజిక దూరాలను పాటించాలి.

f) కోవిడ్-19 యొక్క అనుమానాస్పద కేసును గుర్తించిన వెంటనే అనుసరించాల్సిన ప్రోటోకాల్

- అనారోగ్య విద్యార్థిని లేదా సిబ్బందిని ఇతరులచే వేరు చేయబడిన గది లేదా ప్రదేశంలో ఉంచండి.
- డాక్టరు పరీక్షించే వరకూ అతను / ఆమెకి ముఖానికి మాస్కు/కవరు ఇవ్వండి.
- వెంటనే సమీప వైద్య సహాయానికి (హాస్పిటల్ / క్లినిక్) సమాచారం అందించండి. రాష్ట్ర లేక జిల్లా హెల్త్‌లైన్ కి కాల్ చేయండి.
- నియమిత ప్రజారోగ్య అధికారి (జిల్లా రాపిడ్ రెస్పాన్స్ టీమ్ / చికిత్స వైద్యుడు) చేత ప్రమాదం అంచనా వేయబడుతుంది. తదనుగుణంగా కేసు నిర్వహణ, అతని / ఆమె పరిచయాలు, క్రిమిసంహారక చర్యలు మరియు అవసరానికి సంబంధించిన చర్యలు చేపట్టాలి.
- వ్యక్తికి రోగనిర్ధారణ అయితే ప్రాంగణంలో క్రిమిసంహారక చర్యలు తీసుకోవాలి.

- అనుమానితుడు / నిర్ధారితుడు హాస్టల్లో కనుగొనబడితే, ఆ విద్యార్థిని / సిబ్బందిని ఇంటికి పంపకూడదు. ఇది వ్యాధి వ్యాప్తికి దారితీయవచ్చు. అతనిని / ఆమెని ఇతరులకు దూరంగా ఉంచి తగిన చర్యల కొరకు రాష్ట్ర / జిల్లా ఆరోగ్య అధికారులకు సమాచారం ఇవ్వాలి.
- ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వశాఖ సలహా ప్రకారం అన్ని ప్రోటోకాల్లు అనుసరించాలి.

g) మధ్యాహ్న భోజనం పంపిణీ సమయంలో భౌతిక/సామాజిక దూరం

- సురక్షితమైన పంపిణీ పద్ధతులను పాఠశాలలో ఉపయోగించవచ్చు. ఉదా: జిగ్జాగ్ పద్ధతిలో విద్యార్థులను నిలబెట్టి పంపిణీ చేయుట.
- వంటగదిలో కూడా భౌతిక/సామాజిక దూర నిబంధనలను పాటించాలి. అవసరమైన కనీస సిబ్బందిని తప్ప ఏ ఇతర వ్యక్తినీ వంటగదిలోకి అనుమతించకూడదు.
- పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజనం కోసం వివరణాత్మక మార్గదర్శకాలు ఈ కింది విభాగంలోని మార్గదర్శకాలలో ఇవ్వబడ్డాయి.

III. పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజనం వడ్డించుటకు ప్రామాణిక, నిర్వహణా పద్ధతులు (SOPs)

a) నేపథ్యం

- కోవిడ్-19 వ్యాప్తి సమయంలో పిల్లల పోషకాహార అవసరాలను తీర్చడానికి, వారి రోగనిరోధకశక్తిని కాపాడడానికి, రాష్ట్రాలు / కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు ఆ పాఠశాలలు మూసివేసినపుడు, వేసవి సెలవులలో అర్హత కలిగిన విద్యార్థులకు వేడిగా వండిన మధ్యాహ్న భోజనం లేదా దానికి సమానమైన అర్హత కలిగిన ఆహార భద్రత భత్యాన్ని అందించమని సూచించడమైనది.
- ఈ విస్తృత మార్గదర్శకాలు ఆహార భద్రత, ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రతపై దృష్టి సారించి పాఠశాలల్లో సాధారణ వంటను తిరిగి ప్రారంభించుటకు మరియు భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటిస్తూ మధ్యాహ్న భోజనం వడ్డించుటకు రాష్ట్ర / జిల్లా / బ్లాక్ అధికారులకు సహాయం చేయుట కొరకు అందించబడ్డాయి.

b) పాఠశాలల్లో కుక్ కమ్ హెల్పర్ (CCH)

- ఆహార పదార్థాలను శుభ్రపరిచేటప్పుడు, కడిగేటప్పుడు, తరిగేటప్పుడు, భోజనం వడ్డించేటప్పుడు ఫేస్ కవర్ / మాస్క్ ధరించడం తప్పనిసరి. చేతితో తయారు చేసిన ఫేస్ కవర్ ఉపయోగిస్తుంటే, దానిని ప్రతిరోజూ ఉతకాలి.
- గోళ్లకు రంగులు, కృత్రిమ గోర్లు ధరించకూడదు. అవి ఆహార భద్రతకు ఆటంకం కలగవచ్చు.
- వాచీలు, ఉంగరాలు, నగలు మరియు గాజులు వండేటప్పుడు, వడ్డించేటప్పుడు ధరించకూడదు. అవి ఆహారాన్ని కలుషితం చేసే ప్రమాదం ఉంది.
- CCH లేదా ఇతర ఏ వ్యక్తి అయినా పాఠశాల ఆవరణలో పాఠశాల పనిగంటలలో ప్రత్యేకంగా ఆహారాన్ని వడ్డించేటప్పుడు ఉమ్మివేయుట, ముక్కు చీదుట నిషిద్ధం.
- జుట్టు మరియు శరీరాన్ని కప్పడానికి CCH లకు సరియైనటువంటి శుభ్రమైన రక్షణ దుస్తులు మరియు తలపాగా ఇవ్వాలి. పనిలో ఉన్నప్పుడు CCH లు పరిశుభ్రమైన రక్షణ దుస్తులు మరియు తలపాగా ధరించేటట్లు చూడాలి.
- CCH ల పని ప్రారంభించే ప్రతీసారి, వారి చేతులు కలుషితం అయినప్పుడల్లా శుభ్రపచుకోవాలి. ఉదా : దగ్గు, ముక్కుచీదుట, టాయిలెట్ ను వాడటం, టెలిఫోన్ ఉపయోగించుట మొదలగు పనుల తరువాత చేతులు శుభ్రపరచే సమయం కనీసం 40 సెకన్లు ఉండేలా చూసుకోవాలి.
- CCH లు కొన్ని అలవాట్లను నివారించుటలో జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ఉదా : ముక్కు గోకుట, వేళ్ళతో తల గోకుట, కళ్ళు, చెవులు, నోరు రుద్దుట, గడ్డం గోకుట, శరీర భాగాలను గోకుట మొదలగునవి. ఇవన్నీ ఆహార ఉత్పత్తుల నిర్వహణలో సంబంధం కలిగి వున్నప్పుడు ప్రమాదకరం అవుతాయి. సూక్ష్మజీవుల బదిలీ వలన ఆహారం కలుషితం కావచ్చు. అనివార్యమైనప్పుడు చేతులను పని ప్రారంభించే ముందు సరిగ్గా శుభ్రపరచుకోవాలి. తరచుగా చేతిని శుభ్రపరచుటకు కొరకు సబ్బును హ్యాండ్ సేసిన్, చేతిపంపు, ట్యాప్ వాటర్ వద్ద అన్ని సమయాలలోనూ అందుబాటులో ఉంచాలి.

- డిజిటల్ పద్ధతి ద్వారా CCH మరియు ఉపాధ్యాయుల సామర్థ్యాన్ని పరిశుభ్రత, భద్రత, భౌతిక / సామాజిక దూరాలను పాఠశాలలో పాటించడం విషయాలలో అభివృద్ధి చేయవచ్చు.
- CCH (కుక్ కమ్ హెల్పుస్) కోవిడ్ పేషంట్ కాదని నిర్ధారించుట MDM కు సంబంధించిన జిల్లా / బ్లాక్ పరిపాలన యొక్క బాధ్యత.
- ఉష్ణోగ్రతను తనిఖీ చేయుటకు పాఠశాల గేటు వద్ద థర్మల్ స్క్రీనింగ్ నిర్వహించాలి. రోజూ ఉష్ణోగ్రత నమోదు చేయాలి.
- CCH పాఠశాలలోకి ప్రవేశించిన తర్వాత ఈ క్రింద సూచించబడిన పద్ధతులలో కనీసం 40 సెకన్ల పాటు చేతులు శుభ్రపరచుకోవాలి.

d) MDM వండుటకు, వడ్డించుటకు ఉపయోగించే పాత్రలు శుభ్రపరచుట

- శుభ్రపరచే ఉపకరణాలు బట్టలు, బ్రష్లు అధిక కాలుష్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. అందువల్ల వాటిని ఉపయోగించిన తరువాత పూర్తిగా శుభ్రపరచాలి.
- వంట ప్రాంతాలలో ఉపయోగించిన శుభ్రపరచే ఉపకరణాలు వంటగదిలో ఇతర ప్రాంతాలలో ఉపయోగించరాదు.
- శుభ్రపరచే ఉపకరణాలకు పరిశుభ్రమైన ప్రాంతంలో, ఎండలో ఎండబెట్టాలి.
- టేబుళ్ళు, బెంచీలు, అలమరలు, బాక్సులు మొదలైనవాటిని పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి. పాత్రలు, గాజు సామాను పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి. అవి పగిలిపోయి / విరిగిపోయి ఉండకూడదు. వంటగదిలోని అన్ని పాత్రలు, పరికరాలను ఉపయోగించే ముందు కడిగి ఎండబెట్టాలి.
- పాత్రలను, చేతులను తుడుచుకొనుటకు పరిశుభ్రమైన బట్టలను వాడాలి. నేలను తుడిచిన బట్టలను టేబుల్, పనిచేసే ప్రాంతాలను, పాత్రలను తుడుచుటకు గానీ ఉపయోగించకూడదు.
- ప్లేట్లు, పాత్రలలో మిగిలిపోయిన ఆహార పదార్థాలను బట్టతో లేదా వైఫర్తో డస్ట్ బిన్ లో వేయాలి. ప్రతి పాత్రలోని ఆహార పదార్థాలను దుమ్ము, ధూళి, ఈగలు, ఇతర కీటకాల నుండి రక్షించుటకు అన్ని సమయాలలోనూ పూర్తిగా కప్పి ఉంచాలి.

e) నిల్వ ఉన్న ఆహారధాన్యాలు, నూనెలు, ఇతర సరుకులు ఉపయోగించేముందు తనిఖీ చేయుట

- పాఠశాలలు మూసివేయడం వలన కొద్ది నెలలుగా వదిలివేసిన ఆహార ధాన్యాలు, నూనె, ఇతర వస్తువులను వాటి నాణ్యత తనిఖీ చేసిన తర్వాత మాత్రమే ఉపయోగించాలి.
- పదార్థాల వాడకం, వంతుల వారీగా FEFO ముందు పాడైపోయేవి ముందుగాను, FEFO ముందు కొన్నవి ముందు వాడేటట్లు చూడాలి.

f) కూరగాయలను కడగడం, తరగడం, ఆహార ధాన్యాలను, పప్పు ధాన్యాలను శుభ్రపరచుట మొదలగునవి

- కూరగాయలు, పండ్లు, ఇతర పాడైపోయే వస్తువులను ఎక్కువ సమయం నిల్వ చేయుట మాని తాజాగా సేకరించాలి.

- సేకరించిన కూరగాయలను ముందుగా నీటితో బాగా శుభ్రం చేయాలి. కూరగాయలను ఉప్పు, పసుపు, 50 పిఎఎం క్లోరిన్ తో దుమ్ము, ధూళి, ఇతర కలుషితాలను తొలగించడానికి పరిశుభ్రమైన నీటితో కడగాలి.
- ఆహార ధాన్యాలు, పప్పు ధాన్యాలు వాడే ముందు సరిగా కడగాలి.
- సీల్డ్ కవర్లు, పప్పు ధాన్యాల కవర్లు పూర్తిగా కడిగి వాటిని డబ్బాలలో పోసే ముందు ఎండబెట్టాలి. వీటిని చేసే ముందు 40 సెకన్ల పాటు చేతులను సబ్బుతో కడుక్కోవాలి.
- ఏ ముడిపదార్థం పైనా విషపూరిత అంశాలు ఉంటాయో వాటిని, కుళ్ళిన వాటిని ఉపయోగించకూడదు.

g) మధ్యాహ్న భోజనం వండుట

- వంటగది కార్యకలాపాలను సాధ్యమైనంతవరకు తగిన దూరం పాటిస్తూ నిర్వహించాలి. ఉదా : ముడిపదార్థాల సేకరణ ప్రాంతం, కూరగాయలు తరుగుట, పప్పు ధాన్యాలు శుభ్రపరచుట, వంట ప్రాంతం, వండిన ఆహార పదార్థాల ప్రాంతం మొదలగునవి.
- కుక్ కమ్ హెల్పర్ భౌతిక దూరాన్ని పాటించుటకు వారి ముఖాలు వ్యతిరేక దిశలలో ఉండేటట్లు పనిచేయవచ్చు.

h) మధ్యాహ్న భోజన వడ్డన

- ఆహారం తీసుకునే ముందు తరువాత భోజనం వడ్డించే ప్రాంతాన్ని బాగా శుభ్రం చేయాలి.
- పాఠశాల విద్యార్థులకు మధ్యాహ్న భోజనం వడ్డించే ముందు భౌతిక / శారీరక దూరాన్ని పాటించుటకు బ్యాచ్ వారీగా దూరదూరంగా ఉంచి వడ్డించవచ్చు.
- ఒకవేళ పంపిణీ ఈ విధంగా కుదరకపోతే వారికి ఆయా తరగతులలోనే భోజనాన్ని వడ్డించాలి.
- వరండాలో, భోజనశాలలో ఆహారాన్ని వడ్డిస్తే పిల్లలకు సరియైన సీటింగ్ అమరికను ఏర్పాటు చేయాలి.
- సిసిహెచ్ ఆహారాన్ని పంపిణీ చేసేటప్పుడు చేతి తొడుగులు, మాస్క్, హెడ్ కవర్ వంటి, వస్తువులు ఉపయోగిస్తూ పిల్లల నుండి తగిన దూరం పాటించాలి.
- వడ్డించేటప్పుడు మధ్యాహ్న భోజన ఉష్ణోగ్రత కనీసం 65°C వద్ద ఉంచాలి. అందువల్ల ఆహారాన్ని వండిన వెంటనే వడ్డించాలి.
- తినేటప్పుడు, తాగేటప్పుడు మినహా మిగతా సమయాలలో పిల్లల మాస్క్లు తప్పనిసరిగా ధరించాలి.

i) MDM కి ముందు, తరువాత పిల్లల చేతులు శుభ్రపరచుకొనుట

- మధ్యాహ్న భోజనాన్ని తినడానికి ముందు మరియు తరువాత కనీసం 40 సెకన్ల పాటు చేతులు సబ్బుతో కడుక్కోవాలి.
- పాఠశాలలు భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని పాటిస్తూ చేతులు కడుక్కోవడానికి సరియైన ప్రాంతాలను ఏర్పాటు చేయాలి. దాని కొరకు ఖాళీ ప్లాస్టిక్ డబ్బాలలో సబ్బు ద్రవం నీళ్ళతో కలిపి ఉపయోగించవచ్చు.
- పిల్లల కనీసం 40 సెకన్ల పాటు చేతులు శుభ్రపరచుకోవాలి.

- పిల్లలు చేతులు శుభ్రపరచుకోవడాన్ని ఉపాధ్యాయులు జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి.
- చేతులు కడుక్కోవడానికి సరైన సదుపాయాలు అందుబాటులో లేనట్లయితే, సరిపోకపోతే వాటికి అనుబంధంగా బకెట్లు, మగ్గులను ఉపయోగించవచ్చు.

j) తాగునీటి సరఫరా

- పాఠశాల ప్రాంగణాలలో నిరంతరం తాగునీటి సరఫరా ఉండేలా చూడాలి. అడపాతడపా వాటి సరఫరాలో విషయాలలో అంతరాయం ఉంటే ఆహారంలో ఉపయోగించే నీటికి తగిన నిల్వ ఏర్పాట్లు చేయాలి. శుభ్రపరచడానికి, ఆహారాన్ని తయారు చేయడానికి వాడేనీరు తాగడానికి అనువైనదై ఉండాలి.
- పాఠశాలలు పునఃప్రారంభానికి ముందు, క్రమానుగతంగా నీటి ట్యాంకులు పూర్తిగా శుభ్రం చేయాలి.
- తాగునీటి సంస్థలు తాగడానికి ఉపయోగించని నీటి పంపులు స్పష్టంగా గుర్తించాలి.

k) వ్యర్థాల నిర్వహణ

- ఆహారాన్ని, తాగునీటిని కలుషితం చేసే ప్రమాదం నుండి తప్పించుటకు వ్యర్థాలను పారవేసేందుకు సరియైన సౌకర్యాలను కల్పించాలి.
- వ్యర్థాలను నిల్వచేసే ట్యాంక్లు ఆహారాన్ని తయారు చేసే ప్రాంతానికి దూరంగా ఉంచాలి. వంటశాల లోపల, బయట వ్యర్థాలను ఎప్పటికప్పుడు పారవేయుట తప్పనిసరి.
- వ్యర్థాలను ఎప్పటికప్పుడు పారవేయాలి.
- వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణకు పర్యావరణహిత చర్యలు వర్తి కంపోస్టింగ్ వంటివి చేపట్టాలి.

l) భాగస్వాములను పాల్గొనేటట్లు చేయుట

- ప్రస్తుత పరిస్థితులలో పిల్లలకు సురక్షితమైన, పరిశుభ్రమైన పద్ధతిలో భోజనం వడ్డించుటకు చురుకైన తల్లిదండ్రులు, సంస్థ, ఎస్ఎంసి సభ్యులు, ఉపాధ్యాయులను పాల్గొనేటట్లు చేయాలి.

ఈ మార్గదర్శకాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి, రాష్ట్ర, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు స్థానికంగా వారి స్వంత ప్రామాణిక ఆపరేటింగ్ విధానాలను (SOPs) వారి ప్రాంతీయ భాషలో తయారు చేసుకుని ఉపాధ్యాయులకు కుక్ కమ్ హెల్పర్లకు పాఠశాలలో వేడిగా వండిన మధ్యాహ్న భోజనాన్ని ప్రారంభించుటకు ముందే శిక్షణ ఇవ్వాలి.

పార్ట్ - II

భౌతిక / సామాజిక దూరం పాటిస్తూ
విద్య నేర్చుకోవడం

IV) ఆశించిన అభ్యసన ఫలితాలను సాధించడానికి బోధన, అభ్యసన, మదింపులను పునర్నిర్వచించడం

ఆన్లైన్ / దూరవిద్య అనేది ప్రాధాన్యత కలిగి బోధనా విధానంగా కొనసాగుతుంది మరియు ప్రోత్సహించబడుతుంది. అయితే పాఠశాలలోని ప్రత్యక్ష తరగతులు, ఆన్లైన్ అభ్యసన కొరకు ఈ క్రింది SOP లను అనుసరించవచ్చు.

A) పాఠశాల ప్రారంభానికి ముందు

a) బోధనాభ్యసన తయారీ : అభ్యసన ఫలితాలపై దృష్టి సారించి సంవత్సరం మొత్తానికి కృత్యాలతో కూడిన సమగ్ర ప్రత్యామ్నాయ కాలెండరు తయారు చేయుట.

- రాష్ట్రాలు మొత్తం పాఠశాల పనిగంటలను పాఠశాల, ఇంటి మధ్య విభజించాలి. ఇది కింద ఇవ్వబడిన విస్తృత వర్గాలను పరిగణించవచ్చని సూచించడమైనది.

- i) పాఠశాల పని గంటల సంఖ్య
- ii) పాఠశాల, పని సమయంలో ఇంటి వద్ద గడిపిన గంటలు (క్రియాశీల అభ్యసన)
- iii) శారీరకంగా, మానసికంగా ఆరోగ్యంగా ఉండుటకు వెచ్చించిన గంటల సంఖ్య
- iv) కళ మరియు కళకు సంబంధించిన సృజనాత్మక కార్యకలాపాలకు వెచ్చించిన గంటల సంఖ్య

రాష్ట్రాలు / కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు పాఠ్యాంశాలను హేతుబద్ధంగా 3 భాగాలుగా విభజించవచ్చు.

- i) తరగతి గది పాఠాలు - దీనిలో అర్థం చేసుకోవడానికి కష్టమైన ముఖ్యమైన విషయాల ఉంటాయి.
- ii) స్వీయ అభ్యసన పాఠాలు - దీనిలో అవసరమైన భావనలను సులభంగా అర్థం చేసుకోగల అంశాలు ఉంటాయి.
- iii) అభ్యసన ఫలితాలలో లేక పాఠశాల ప్రధాన భాగంలో లేనివి - ఈ సంవత్సరానికి వాటిని పక్కన పెట్టవచ్చు.

ప్రాథమిక స్థాయికి, అందుబాటులో వున్న పనిదినాలను బట్టి పాఠశాల స్థాయిలో మార్పులు చేర్పులకు అవకాశం ఇవ్వవచ్చు. మాధ్యమిక, ఉన్నత స్థాయిలకు సంబంధిత బోర్డుల వారు వారి పాఠ్యాంశాలను పునఃపరిశీలించమని సలహా ఇవ్వవచ్చు.

- ప్రస్తుత పరిస్థితిని దృష్టిలో ఉంచుకొని అకడమిక్ కాలెండరు సంవత్సరం మొత్తం ఈ సంవత్సరానికి అనుగుణంగా, మార్చబడుతుంది. సమగ్ర విద్యా ప్రణాళిక సంబంధిత విద్యాసంచాలకులు నుండి వచ్చిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం తయారు చేయవచ్చు.
- పాఠశాల కాలెండరును థీమ్ ఆధారిత సిలబస్ కాకుండా అభ్యసన ఫలితాల ఆధారంగా రూపొందించడం అవసరం. విభిన్న పద్ధతుల అభ్యసన కొరకు, పిల్లలను అంచనా వేయడంలో స్పష్టమైన విధానాల కొరకు వికేంద్రీకృత ప్రణాళిక పాఠశాల స్థాయిలో ఉండవచ్చు.

- సమగ్ర విద్యాప్రణాళిక పాఠశాలలో కవర్ చేయవలసిన విషయాలు మరియు విద్యార్థులు ఇంటివద్ద కవర్ చేయాల్సిన కార్యకలాపాలతో పాటు సరైన పద్ధతులు మరియు అంచనా యొక్క రుబ్రిక్‌లను ఇష్టంగా వర్ణించాలి.
- ఈ ప్రణాళిక ఎన్‌సిఇఆర్‌టి వారు తయారు చేసిన ప్రత్యామ్నాయ అకడమిక్ క్యాలెండర్ యొక్క మార్గదర్శకాలను అనుసరించవచ్చు.

ప్రస్తుత మహమ్మారి పరిస్థితిని చూస్తే ఆన్‌లైన్ బోధన మరియు ఇంటర్నెట్ కనెక్టివిటీ కోసం మౌలిక సదుపాయాలకు అసమాన ప్రాప్యత, మరియు తల్లిదండ్రులందరికీ స్మార్టు ఫోన్లు అందుబాటులో లేకపోవడం వలన ఎన్‌సిఇఆర్‌టి ప్రత్యామ్నాయ అకడమిక్ క్యాలెండర్‌తో వచ్చింది. ఇది పిల్లల లేదా తల్లిదండ్రుల మధ్య అనుసంధానం చేయడానికి ప్రాథమిక మొబైల్‌ను మాత్రమే ఆశిస్తుంది. పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడితో తద్వారా ఉపాధ్యాయుడు మొదట్లో తల్లిదండ్రులు లేదా విద్యార్థికి మార్గ నిర్దేశనం చేయవచ్చు. తరువాత విద్యార్థులు తల్లిదండ్రులు లేదా తోబుట్టువుల సహాయంతో స్వీయ అధ్యయనం చేయవచ్చు.

ప్రత్యామ్నాయ అకడమిక్ క్యాలెండర్ బహుళ బోధనల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. స్వీయ అభ్యసనం ద్వారా గైడెడ్ లెర్నింగ్ జరుగుతుంది మరియు వెబ్‌లింక్‌లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. <http://ncert.ni.aac/html>.

- ప్రతి విద్యార్థి ప్రగతికి వినోద కార్యకలాపాలు ప్లాన్ చేయబడవచ్చు. ఎందుకంటే విద్యార్థులు ఆట కోసం బయటకు వెళ్ళకపోవచ్చు.
- కోవిడ్-19 పరిస్థితిలో పిల్లలు వారి రోజువారీ జీవితంలో పొందిన అనుభవంతో తరగతి గది కార్యకలాపాలను అనుసంధానించడానికి ప్రాధాన్యత నిచ్చే బోధనా కృత్యాలను చేర్చవచ్చు. ఉదాహరణకు ప్రతి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించడానికి కోవిడ్-19 జాగ్రత్తలకు సంబంధించిన వయస్సుకి తగిన అవగాహన పోస్టర్లను సిద్ధం చేయండి. ఈ పోస్టర్లు స్థానిక భాష / హిందీ / ఇంగ్లీష్ లేదా ఈ అన్ని భాషలలో ఉండవచ్చు. ఈ పోస్టర్లు అనగా కొన్ని పోస్టర్‌లలో ఉన్న గ్రాఫ్‌లు, దత్తాంశము (డేటా) కరోనా ఎలా వ్యాపిస్తుందనే దానిపై అవగాహనకు, ఉపయోగపడటమే కాకుండా ఉన్నత తరగతులలో బోధనా సాధనంగా ఉపయోగపడతాయి.

b) స్కూల్ రీ ఓపెనింగ్ తర్వాత

- a) బోధన అభ్యసన ప్రక్రియ అభ్యాస-స్నేహపూర్వక పాఠశాల మరియు తరగతి గది వాతావరణాన్ని సృష్టించండి.
- స్కూల్ రీ ఓపెనింగ్ తర్వాత విద్యార్థులను పాఠశాలలో తిరిగి చేర్చడానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వవచ్చు.
 - ఉపాధ్యాయుల కోవిడ్-19 మరియు సంబంధిత అపోహలు, సామాజిక కళంకం, మరియు భయాల గురించి విద్యార్థులందరితో మాట్లాడాలి మరియు వారిని జాగృతం చేయాలి.
 - పరిస్థితి సడలించే సమయం వరకు హాజరులో వెసులుబాటు ఉంటుంది. ప్రతి తరగతిలో ముఖ్యమైన కార్యకలాపాలలో ఒకటిగా పాఠశాల ప్రవేశం / నిష్క్రమణ / వ్యవధి కోసం మరియు వారి ఇళ్ళలో అనుసరించడం కోసం చేయవలసిన వాటిని / మరియు చేయకూడదని వాటిపై దృష్టి సారించే

వినూత్న ప్రతిజ్ఞను సిద్ధం చేయమని విద్యార్థులను కోరవచ్చు. ఇంటి వద్ద వాటిని అనుసరించవచ్చు. ప్రతిరోజూ పాఠశాల షెడ్యూల్ సమయంలో వాటికోసం సమయం కేటాయించవచ్చు.

- భౌతిక / సామాజిక దూరాన్ని కొనసాగించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పటికీ ఆరోగ్యం, సామాజిక మరియు భావోద్వేగ బంధాన్ని కొనసాగించడానికి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
- పిల్లలు పుస్తకాలు, కాపీలు మొదలైనవాటిని పంచుకోవడాన్ని నిరోధించాలి. మరియు వ్యాధి వ్యాప్తి చెందే ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి వారు ఈ విధంగా ఒకరికొకరు ఎలా చేయాలో వారికి వివరించవచ్చు. పూర్తి సున్నితత్వం మరియు అవగాహన నిర్ధారించడానికి కోవిడ్-19 పై కొన్నిరోజుల పాటు ఎలా సురక్షితంగా ఉంచాలనే దానిపై మాక్ సేఫ్టీ కసరత్తులు నిర్వహించవచ్చు.
- సౌకర్యవంతంగా ఉండటానికి తరగతిగదిలో కొన్ని యోగ వ్యాయామాలు చేయించవచ్చు. ఉదాహరణకి తల మరియు భుజం యొక్క భ్రమణం చేయించవచ్చు.
 - ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థుల కొరకు శరీరాన్ని సాగదీయడం, ఒంగి కాలిబొటన వేళ్లు అందుకోవడం, తల, భుజాలు గుండ్రంగా తిప్పడం వంటి సూక్ష్మ వ్యాయామాలు చేయించవచ్చు.
 - 6వ తరగతి పైన చదివే విద్యార్థులకు తేలికపాటి ఆసనాలైన తాడాసనం, వృక్షాసనం వంటివి చేయించవచ్చు.
 - కూర్చునేంత స్థలం అందుబాటులో ఉంటే స్వస్తిక్ ఆసనం, వజ్రాసనం మొదలైనవి 6వ తరగతి నుండి పిల్లలకు నిర్వహించవచ్చు.
 - ఇతర శ్వాస పద్ధతులైన పాలభాది (కపాలభాతి), అనులోమ-విలోమ, ప్రాణాయామం వంటి ఇతర పద్ధతులను కూడా నిర్వహించవచ్చు.
- పర్యావరణ విద్య, పరిసరాల విజ్ఞానం, భాషలు, సైన్స్ మరియు సాంఘికశాస్త్రం, కళలు వంటి వివిధ విషయ విభాగం బోధనలో వివిధ భావనలను సమగ్రపరచడం ద్వారా పిల్లలకు మహమ్మారి గురించి తెలియ చేయవచ్చు. ఇక్కడ కొన్ని ఉదాహరణలు ఉన్నాయి.
 - పోస్టర్లను, వీడియో లేదా ఇతర మాధ్యమాలను ఉపయోగించి వ్యాధిగ్రస్తుల నుండి వ్యాధి సోకకుండా ఎలా రక్షించుకోవాలో చూపించవచ్చు. మీడియా విలువ గురించి మరియు నిజమైన వార్తలను, నకిలీ వార్తల నుండి ఎలా వేరు చేయాలో నేర్పండి.
 - కనీసం 40 సెకన్లు పాటు చేతులు కడుక్కొనే పద్ధతులను ప్రోత్సహించండి. పాఠశాలకు చేరుకున్న తర్వాత, మరుగుదొడ్డికి వెళ్ళిన తర్వాత, ఆహారం తీసుకునే ముందు, చెత్తను నిర్వహించిన తర్వాత పెంపుడు జంతువులు మరియు ఇతర జంతువులను తాకిన తర్వాత, చేతులు శుభ్రంగా కడుక్కోవాలి. దగ్గుతూ, తుమ్ముతూ అనారోగ్యంతో ఉన్నవారిని గమనిస్తూ జాగ్రత్తపడుతూ, సబ్బులో పదార్థాల గురించి వివరించి, సబ్బు వైరస్ను ఎలా క్రిమి సంహారకం చేయగలదో తెలపాలి, తర్వాత దాని మీద అవగాహన కల్పించాలి.

- మంచి ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం, పండ్లూ తీసుకుంటూ ప్రతిరోజు యోగ చేయడం ద్వారా రోగనిరోధక శక్తిని పెంపొందించవచ్చు.
- మరుగుదొడ్లను పరిశుభ్రంగా, ఖచ్చితంగా ఎలా వాడాలో, ఒకవేళ వాటిని సరిగా వాడకపోతే అవి వ్యాధులను ఎలా వ్యాపింప జేస్తాయో వారికి తెలియచేయండి.
- లాక్డౌన్ కాలం గురించి, వారి అనుభవాలను గురించి పంచుకోండి మరియు భౌతిక / సామాజిక దూరం యొక్క ప్రాముఖ్యతను అర్థమయ్యేలా చెప్పండి.
- పిల్లలు తమను, తమ కుటుంబాలను రక్షించుకోవడానికి అవసరమైన ముఖ్య సమాచారాన్ని అందించండి. దీనికి వారి తల్లిదండ్రులు చేసే పనిని గురించి పిల్లలతో చర్చించాల్సిన అవసరం ఉంది. మరియు ఈ అంశంపై చర్చ థీమ్ కు దారి తీయవచ్చు. “మన చుట్టూ ఉన్న వ్యక్తులు చేసే వృత్తులు” ఈ థీమ్ 3 నుండి 8 తరగతుల పరిసరాల విజ్ఞానం మరియు సాంఘిక శాస్త్రాలలో ఉంది.

ఒక ఉదాహరణ :

- ప్రాథమిక దశలో పిల్లలతో ఈ క్రింది పద్ధతులలో చర్చలను జరపవచ్చు.
 - మనం ఎలా దగ్గుతామో ఎవరైనా ఒకరు చూపించగలరా? లేదా ఉపాధ్యాయుడు చేసి చూపించవచ్చు.
 - అతను / ఆమె సరిగ్గా చేశారా?
 - అవును! మీ అందరికీ ఇలా దగ్గు వస్తుందా?
 - లేదు, ఎందుకు చెప్పు?
 - దగ్గు ఉన్నప్పుడు మనం నోరు ఎందుకు కప్పు కోవాలి?
 - తుమ్ము వస్తున్నప్పుడు మనం ఏమి చేయాలి?
 - ఈ రోజుల్లో మనం ముసుగులు ఎందుకు ఉపయోగిస్తున్నాము? లేదా, మనం ప్రతిరోజూ ముసుగులు ఎందుకు ఉపయోగిస్తున్నాం.
 - ప్రస్తుత పరిస్థితికి సంబంధించి మీ దగ్గర ఏమైనా ప్రశ్నలు ఉన్నాయా!
(ఉపాధ్యాయుడు చర్చను ప్రారంభించవచ్చు మరియు పిల్లల భాగస్వామ్యం, ఆసక్తి మరియు వారు ఇప్పటికే బయటనుండి సేకరించిన సమాచారాన్ని కూడా గమనించవచ్చు. ప్రతి విద్యార్థిని ఈ క్రింది రుబ్రిక్ పై గమనించాలి.
- 1) చర్చలో పాల్గొనడం / చర్చించడం
 - 2) ఆసక్తి స్థాయి
 - 3) భయం / ఆందోళన
 - 4) కరోనావ్యాప్తి గురించిన అప్రమత్తత
 - 5) కరోనా సోకిన వారిని రక్షించడానికి పనిచేయాల్సిన అవసరం ఉందని అనుభూతి చెందడం
 - 6) వారి స్థాయిలో వారు తీసుకునే చర్యలు

నిర్దిష్ట రుబ్రిక్ ను సృష్టించడం వలన ఉపాధ్యాయులకు తరగతి గదిని ఆకర్షణీయంగా మార్చడానికి మరియు వారి అభ్యసనా ఫలితాలపై పిల్లలను అంచనా వేయడంలో సహాయపడుతుంది.

- విద్యార్థులు ఇప్పటి పరిస్థితులకు పాఠశాలలో అనుకూలంగా మరియు ఉపాధ్యాయులు, సమ వయస్కులతో సౌఖ్యంగా అనుభూతి చెందినపుడు అభ్యసన ఫలితాల ఆధారిత సిలబస్‌ను ఉపాధ్యాయుడు బోధనాభ్యసనా పద్ధతులను మొదలు పెట్టవచ్చు.

b) విద్యార్థులు పాఠశాలలో ఉన్నప్పుడు బోధన - అభ్యసనం

- తరగతిలో ఐ.సి.టి.ని సమగ్రపరచడానికి ఉపాధ్యాయులు తమ నైపుణ్యాలను సాధ్యమైనంత వరకు మెరుగుపరచుకోవాలి. శిక్షణ మాడ్యూల్స్ దాని కోసం తయారు చేసుకోవచ్చు లేదా చేయవచ్చు.
- ఈ మహమ్మారి పరిస్థితి ముగిసేవరకూ విద్యార్థులందరూ క్రమం తప్పకుండా పాఠశాలకు హాజరు కాకపోవచ్చు. అందువల్ల ఉపాధ్యాయులు తరగతి గదిలో బోధనతో పాటు ఇంట్లో విద్యార్థులను అనుసరించడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. తదనుగుణంగా వారి బోధనా విధానాలను స్వీకరించడానికి కూడా సిద్ధంగా ఉండాలి.
- పాఠశాల ప్రారంభం అయిన మొదటి నుంచి ఉపాధ్యాయులు కరిక్యులమ్ రోడ్ మాప్‌ను స్పష్టంగా విద్యార్థులతో చర్చించాలి. (అవలంబించాల్సిన అభ్యసన పద్ధతులు) ముఖాముఖి బోధన, వ్యక్తిగత పనులు లేదా అసైన్‌మెంట్లు లేదా దస్త్రాలలో పోర్ట్ ఫోలియోలు / సమాహ ఆధారిత ప్రాజెక్టుపని / సమాహ గ్రూప్ ప్రజెంటేషన్స్ మొదలైనవి.
- కవర్ చేయడానికి సమయం, తీసుకోవలసిన సమయం, పాఠశాల ఆధారిత మదింపు తేదీలు, విరామాలు మొదలైనవి ఉపాధ్యాయులు తరగతి గది బోధనా పద్ధతుల ద్వారా ఉపాధ్యాయులు అవసరమైనటువంటి విషయాలను, థీమ్స్‌ను వివరించాల్సి ఉంది. మరియు పాఠశాలలో మదింపు చేసినప్పటికీ ఇంట్లో విద్యార్థులు కవర్ చేయాల్సిన విషయాలు కూడా స్పష్టం చేయాలి.
- బోధనా వనరుల యొక్క భిన్నమైన ఉపయోగాలను, భౌతిక / సామాజిక దూరం మరియు ఇతర భద్రతా నిబంధనలను దృష్టిలో ఉంచుకుని వాటిపై ఆధారపడాలి. వనరులలో పీర్ బోధన (సమ వయస్కుల బోధన) మరియు అభ్యాసం, వర్క్‌బుక్‌లు, వర్క్‌షీట్‌ల వాడకం, తరగతిలో సాంకేతిక ఆధారిత వనరులను ఉపయోగించడం తల్లిదండ్రులు / తాతలు / పెద్దవారైన తోబుట్టువులకు బోధించడానికి అధికారం ఇవ్వడం, సమాజం నుండి వాలంటీరీర్ల సేవలను ఉపయోగించడం మొదలైనవి ఉండవచ్చు.
- తరగతిలో సహకార అభ్యాసానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఉండాలి. ఇది పిల్లల మానసిక శ్రేయస్సుపై కూడా సానుకూలంగా ప్రభావం చూపుతుంది.
- తల్లిదండ్రుల నుండి స్థిరమైన అభిప్రాయాన్ని పొందడానికి యంత్రాంగం ఉండాలి.
- జీవిత నైపుణ్యాలు (జీవ నైపుణ్యాలు) అన్నీ బోధన మరియు అభ్యాస ప్రక్రియలతో అనుసంధానించబడాలి. ఇప్పుడు గతంలో కంటే ఇవి అభ్యాసకులలో అవసరం కమ్యూనికేషన్, మరియు సహకారం వంటి జీవిత నైపుణ్యాలను సమాహ ప్రదర్శనల ద్వారా నేర్చుకోవడానికి ఒక పద్ధతిగా అభివృద్ధి చేయవచ్చు. సృజనాత్మక మరియు క్లిష్టమైన ఆలోచనా నైపుణ్యాలను నిర్దిష్ట ఇంటి కేటాయింపులు, ప్రాజెక్టుపని మొదలైన వాటిలో అభివృద్ధి చేయవచ్చు.

- సాధారణ హెండ్ వర్క్ కేటాయింపులను నిరుత్సాహ పరచాలి. దానికి బదులుగా పిల్లలలో ఉత్సాహకరమైన మరియు సమస్య పరిష్కార సామర్థ్యాలను పెంపొందించే పనిని ప్రోత్సహించాలి. ఉదాహరణకు వైవిధ్యం అనేది ఒక థీమ్, ఇది విషయ ప్రాంతాలు మరియు తరగతులను తగ్గిస్తుంది అటువంటి సందర్భంలో హెండ్ వర్క్ ఇంటర్ డిసిప్లినరీ కావచ్చు.
- అదే విధంగా రసాయన ప్రతిచర్యలు, గుర్రాత్వకర్షణ, చట్టాలు మొదలైన భావనలను ఉపాధ్యాయుడు ఒక భావనగా ప్రవేశపెట్టవచ్చు మరియు తరువాత ప్రాజెక్టులు మరియు దానికి సంబంధించిన పనులను ఇంట్లో చేయవచ్చు.

c) ఇతర పిల్లలతో పాటు ప్రత్యేక అవసరాలన్న పిల్లలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ

- వారి అవసరాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడానికి అత్యంత సహాయం అవసరమైన విద్యార్థులు (నిరాశ్రయులైన / వలస వచ్చిన విద్యార్థులు, వైకల్యాలున్న విద్యార్థులు మరియు కుటుంబంలో మరణం లేదా ఆసుపత్రిలో చేరడం ద్వారా కోవిడ్-19 ద్వారా నేరుగా, ప్రభావితమైన విద్యార్థులు) పైన దృష్టి పెట్టండి.
- CWSN యొక్క అవసరాలకు అనుగుణంగా సహాయక పరికరాలు, మరియు అభ్యాస విషయాలను అందించడం.
- ఇటువంటి పిల్లలందరి అవసరాలను తీర్చడానికి భద్రతా మార్గదర్శకాలు సాధ్యమైనంతవరకు బహుళ మరియు ప్రాప్యత ఫార్మాట్లలో అందుబాటులో ఉన్నాయని నిర్ధారించుకోండి.
 - JAWS సాఫ్ట్వేర్, పెద్ద ముద్రణ మరియు అంధ లేదా తక్కువ దృష్టి ఉన్న పిల్లలకు అధిక కాంట్రాస్ట్ కలిగినవి.
 - మేథో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు సులభంగా చదవగలిగే వెర్షన్ టెక్స్ క్యాప్షన్లతో డిజిటల్ ఫార్మాట్లు.
 - వినిపించే లోపం ఉన్న పిల్లలకు సంకేతభాష.
 - స్క్రీన్ రీడర్ల వంటి సహాయక సాంకేతిక పరిష్కారాలను ఉపయోగిస్తున్న వారికి వెబ్ కంటెంట్ను అందించవచ్చు.
 - ఆరోగ్యసేతు వంటి కోవిడ్-19కి సంబంధించిన ఉపయోగకరమైన అనువర్తనాలు స్క్రీన్ రీడింగ్ సాఫ్ట్వేర్ వంటి సహాయక సాంకేతిక పరిష్కారాలతో ఉపయోగపడతాయి.
 - వెబ్పేజీలు, డిజిటల్ పత్రాలు మరియు అనువర్తనాల వినియోగదారు ఇంటర్ ఫేస్ల కోసం కంటెంట్ ప్రాప్యత మార్గదర్శకాలు 2.1 (WCAG 2.1) ఉండేలా చూసుకోండి.
- పాఠశాల పాఠ్యప్రణాళిక ఐకాన్లో “యాక్సెసిబిలిటీ” (<http://www.ncert.nic.in/accesstoedu.html>) కింద ఎన్సిఇఆర్టి వెబ్సైట్లో ఉచిత ఆన్లైన్ వనరులను ఉపయోగించుకోండి.
 - బర్ఖా VDL & IE సూత్రం ఆధారంగా అందరికీ పఠనం సీరీస్ ఈ కథలను ప్రాథమిక మరియు ఉన్నత ప్రాథమిక స్థాయిలో పాఠ్యపుస్తకాలతో అనుసంధానించవచ్చు.
 - ఇ-పాఠశాల డిజిటల్ పాఠ్యపుస్తకాలు (తరగతి 1-2) అన్ని సబ్జెక్టులలో.
 - ఇ-పాఠశాల మొబైల్ యాప్ కంటిచూపు తక్కువగా ఉన్న పిల్లలకు టెక్స్ టు స్పీచ్ (TTs)

- ఇ-పాఠశాల మొబైల్ స్కానర్ యూజ్.
- ఇ-పాఠశాల ARIVR ప్రోగ్రామ్లు, ప్రత్యేక యాప్ ద్వారా.
- ఆడియో ప్రోగ్రామ్లతో స్పర్శమ్యాప్ బుక్ ఆడియో పుస్తకాలు
- ఆడియో పుస్తకాలు
- సెకండరీ మరియు సీనియర్ సెకండరీ స్థాయిలో దృష్టి లోపం మరియు వినికీడి లోపం ఉన్న విద్యార్థుల NIOS కోసం తయారు చేసిన పుస్తకాలు ఉపయోగించుకోండి.
 - వారి బలహీనతల వల్ల శ్వాసకోశ లేదా ఇతర ఆరోగ్య సమస్యల వల్ల సంక్రమణకు గురయ్యే పిల్లలకు అత్యంత జాగ్రత్తతో నివారణ చర్యలను ప్రవేశపెట్టండి.
 - హింసకు గురయ్యే అవకాశం ఉండి రక్షణ సహాయం అవసరమైన పిల్లలను గుర్తించుటకు, మానసిక సమస్యలు గల పిల్లలను గుర్తించుటకు ఉపాధ్యాయులు, సిబ్బందికి శిక్షణ ఇవ్వాలి.

d) ఇంట్లో నేర్చుకోవడానికి విద్యార్థులను సిద్ధం చెయ్యండి

- రాష్ట్రం / కేంద్రపాలిత ప్రాంతం నిర్ణయం ప్రకారం రోల్లో ఉన్న విద్యార్థులలో కొద్ది మంది మాత్రమే రోటేషన్ ప్రాతిపదికన పాఠశాలకు హాజరు కావచ్చు. కాబట్టి విద్యార్థులందరికీ వారి పాఠ్యపుస్తకాలు, అలాగే పాఠ్యాంశాల వివరాలు ఇచ్చి ఏ సమయంలో ఎలా చదవాలో చెప్పాలి.
- ఉపాధ్యాయులు మరియు తల్లిదండ్రులు / విద్యార్థులు వారానికి కనీసం 2 నుండి 3 సార్లు మాట్లాడుకుంటూ ఉండాలి.
- ప్రత్యక్ష / పరోక్ష బోధనా విధానాన్ని ఉపయోగించాల్సి వస్తే మిళితమైన మోడల్కు మద్దతు ఇవ్వడానికి విద్యార్థులకు వివిధ సాంకేతిక సాధనాలు అవసరం.
- ఈ విషయంలో ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులను ఓరియంట్ చేయడానికి డిజిటల్ మరియు ఆన్లైన్ విద్యపై PRAGYATA మార్గదర్శకాలను ఉపయోగించవచ్చు.
- రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల energized పాఠ్య పుస్తకాలను కలిగి ఉంటే DIKSHAలో క్యూ ఆర్ (QR) కోడ్లలో ఉన్న ఇ-కంటెంట్ను ఎలా డౌన్లోడ్ చేయాలో విద్యార్థులకు మరియు తల్లిదండ్రులకు తెలియజేయండి.

ఎన్సిఇఆర్టి, PRAGYATA ను కూడా అభివృద్ధి చేసింది. విద్యార్థుల కొరకు, టీచర్ల కొరకు ఇచ్చే డిజిటల్ మరియు ఆన్లైన్ విద్యకు ఇచ్చే మార్గదర్శకాలు ఆన్లైన్ విద్యను ఏ విధంగా స్విచ్ ఓవర్ చేస్తామో కావలసిన ఉపయోగకరమైన సమాచారాన్ని కలిగి ఉంటుంది. ఇండియా మరియు వివిధ దేశాలలో లభ్యమవుతున్న ఆన్లైన్ రిసోర్సు కి ఉన్న వివిధ లింక్లను ఈ మార్గదర్శకాలు MHRD మరియు NCERT వెబ్సైట్లలో ఇచ్చారు.

- ఇది ఎంహెచ్ఆర్టి మరియు ఎన్సిఇఆర్టి వెబ్సైట్లలో లభ్యమయ్యేట్లుగా తయారు చేయాలి. ప్రాజెక్టు ఆధారిత కేటాయింపులు, దస్త్రాలు, సృజనాత్మక పని మొదలైనవి ఇంటి నుండి సమర్థవంతమైన అభ్యాసాన్ని కొనసాగించడానికి ఉత్తమమార్గాలు మరియు వివరాలు తదుపరి పేరాలలో ఇవ్వబడ్డాయి.

- ఆడియో విజువల్ ఇ-కంటెంట్‌ను పెన్‌డ్రైవ్‌లు, సిడిలు మొదలైన వాటిలో లోడ్ చేయవచ్చు మరియు ఇంటర్నెట్ / మొబైల్ టీవీ నెట్‌వర్క్‌లను సుదూర మరియు అంతర్గత ప్రాంతాలకు చేర్చవచ్చు.

e) ప్రాజెక్టు వర్కు ఉపాధ్యాయులు మరియు తల్లిదండ్రుల మార్గదర్శకత్వంలో ఇంట్లో చేయాల్సిన పనులు

- ఉపాధ్యాయులు ఇంటర్ డిసిప్లినరీ మరియు మల్టీడిసిప్లినరీ ప్రాజెక్టు వర్క్ మరియు అసైన్‌మెంట్‌ను తల్లిదండ్రుల సహకారంతో ఇంట్లో విద్యార్థులు చేసే వివిధ ఇతి వృత్తాలను ఎంచుకోవచ్చు.
- అభ్యాసాన్ని నిర్ధారించడానికి చాలా సృజనాత్మక పద్ధతులను ఉపయోగించవచ్చు. ఉదాహరణకు :
- మీ తల్లి గారి కార్యాలయంలో లేదా ఇంటి అనుభవాల గురించి ఇంటర్వ్యూ చేయండి. ఈ రికార్డింగ్ వినండి మరియు దాని ముఖ్యాంశాలను రాయండి. (6-7 తరగతి విద్యార్థులకు) హిందీ, ఊర్దూ, ఇంగ్లీష్, సోషల్ సైన్సెస్ మొదలైన సజ్జెక్టుల కింద దీన్ని చేయవచ్చు.
- గత ఒక నెల నుండి మీ ఇంటి ఖర్చుల చార్జ్ చేయండి. వివిధ వర్గాల వస్తువులు మరియు పొదుపుల కోసం ఖర్చు చేసిన డబ్బు యొక్క వివరాలు తయారు చేయండి. అలాగే వచ్చే నెలలో దీనిని ఎలా మెరుగుపరచవచ్చో రాయండి. ఉన్నత - ప్రాథమిక - గణితం, భాషలు, సామాజిక శాస్త్రాలు.
- బొమ్మలు, పెన్, పెన్సిల్స్, ఖాళీ చిన్న ఔషధ కంటైనర్లు మొదలైన వివిధ పదార్థాలను సేకరించండి. వాటిని నీటిలో ముంచండి. మరియు మీ పరిశీలనలను రాయండి. (ఇవిఎస్, సైన్స్, భాషలు 5-8 తరగతుల కోసం)
- 1 మరియు 2 తరగతుల పిల్లలు డ్రాయింగ్ మరియు పెయింటింగ్‌కు సంబంధించిన ప్రాజెక్టులను చేపట్టవచ్చు.
- 3 నుండి 5 తరగతుల పిల్లలకు ప్రాజెక్టులు మరియు కుటుంబం, పని మరియు కుటుంబం, పని మరియు ఆహారం మొదలైన వాటిపై దృష్టి పెట్టవచ్చు.

f) అభ్యాసన-స్నేహపూర్వక మదింపును ప్రోత్సహించండి

- అభ్యాసకులు అందరి లక్ష్యాల సాధన మూల్యాంకనానికి ఉపాధ్యాయులు తల్లిదండ్రులు మరియు నిర్వాహకులు నిర్మాణాత్మక అంచనాపై దృష్టి పెట్టాలి.
- అయితే అంచనా యొక్క ఆకృతి తప్పనిసరిగా మార్పు చెందాలి. సాధారణ పెన్ పేపర్ పరీక్షలను అన్ని స్థాయిలలో నిరుత్సాహపరచాలి.
- పాఠశాలలో అసైన్‌మెంట్‌ను వివిధ రకాలైన ఫార్మాట్లలో తీసుకోవచ్చు. రోల్ ప్లేస్, కొరియోగ్రఫీ, క్లాస్ క్వీజ్, పజిల్స్ మరియు గేమ్స్, బ్రోచర్ డిజైనింగ్ ప్రజెంటేషన్స్, జర్నల్స్, పోర్ట్ ఫోలియోలు మొదలైన వివిధ రూపాలలో తీసుకోవచ్చు.
- విద్యార్థి ఇంటి వద్ద ఎంతమేరకు నేర్చుకున్నాడో మరియు ఒత్తిడి లేని అంచనా మదింపు ద్వారా అభ్యాసనలో వచ్చినటువంటి అభ్యాస అంతరాలను తెలుసుకోవాలి మరియు దానికి ప్రణాళికను తయారు చేసుకోవాలి.
- ఇందుకు రోల్ ప్లేస్, కొరియోగ్రఫీ, క్లాస్ క్వీజ్ పజిల్స్ అండ్ గేమ్స్, బ్రోచర్ డిజైనింగ్, ప్రజెంటేషన్, జర్నల్స్, పోర్ట్ ఫోలియోలు మొదలైన వాటి రూపంలో సాధారణ పెన్-పేపర్ కంటే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వవచ్చు.

1) పాఠశాలలు మంచి ఐసిటి ప్రారంభించబడిన వాతావరణం ఉంది మరియు విద్యార్థులు డెస్క్ టాప్, లాప్ టాప్ లు మరియు స్ట్రాక్చర్ ఫోన్ ల ద్వారా ఆన్ లైన్ తరగతులను అభ్యసిస్తున్నారు

- పెన్ను పేపర్ పరీక్ష బదులు ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతులైన ప్రాజెక్టు పని, వ్యక్తిగత పని, పోర్టుఫోలియోల ద్వారా అభ్యసన మదింపు చేయాలి.
- ఈ మదింపుల వివరాలు విద్యార్థులతో ముందుగానే పంచుకోవాలి. అంచనా ప్రమాణాలను రూపొందించడంలో విద్యార్థులు పాల్గొనవచ్చు.
- తరగతి వారీగా / విషయ వారీగా సమూహాల ద్వారా పీర్ అసెస్ మెంట్ మరియు స్వీయ అంచనాను ఉపయోగించడాన్ని ఉపాధ్యాయులు ప్రోత్సహించవచ్చు.
- కొన్ని అంశాలు / సబ్ టాపిక్స్ నేర్చుకున్న తరువాత విద్యార్థులు వారి అభ్యాసంపై విశ్లేషిస్తారు మరియు దానిని నమోదు చేస్తారు.
- ఉపాధ్యాయులు ఇప్పటికే ఉన్న సాధనాలను ఉపయోగించి ఐసిటి ఎనేబుల్డ్ అసెస్ మెంట్ ను ఉపయోగించవచ్చు. ప్రతిస్పందనలను విశ్లేషించి విద్యార్థులతో పంచుకోవచ్చు.
- అసెస్ మెంట్ ఆధారిత చర్చా ఫోరమ్ లను ప్రాక్టీస్ చేయించవచ్చు.

2) విద్యార్థులకు ఆన్ లైన్ తరగతులు నిర్వహించడానికి పాక్షిక సౌకర్యాలు కలిగిన పాఠశాలలు అప్పుడప్పుడు ఆన్ లైన్ తరగతుల్లో నిమగ్నమై ఉంటారు

- ఉపాధ్యాయులు క్విజ్ లను అభివృద్ధి చేయడానికి మరియు సోషల్ మీడియా లేదా మొబైల్ ప్లాట్ ఫారమ్ ల ద్వారా విద్యార్థుల ప్రతిస్పందనను పొందటానికి సాధనాలను ఉపయోగించవచ్చు.
- ఉపాధ్యాయులు, సమ వయస్కుల సమూహాలను ఏర్పరచవచ్చు. మరియు తగిన అభిప్రాయాన్ని ఇవ్వమని వారిని ప్రోత్సహిస్తారు.
- విద్యార్థుల పద్యం కంపోజ్ చేయడం, నోట్స్ కాపీ, చిన్న డ్రాయింగ్ లు స్వీయ ఫ్రేమ్డ్ ప్రశ్నలు మరియు సృజనాత్మక సమాధానాలు వంటి వారి పని నమోదు చేసి ఉంచవచ్చు. తగిన అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఈ విషయాన్ని సమూహంలో పంచుకోవచ్చు.
- భావనలు / అంశాల లఘు సమీక్ష చేపట్టవచ్చు. రాబోయే అంశాలు / కాన్సెప్ట్ ల కోసం విద్యార్థుల సంసిద్ధతను తెలుసుకోవడానికి ప్రతి అంశానికి క్విజ్ మరియు MCQ లు నిర్వహించవచ్చు.

3) ICT లేని, విద్యార్థులు అభ్యసనలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనలేని పాఠశాలలు

- ఉపాధ్యాయులు తరగతిలో కొనసాగుతున్న అభ్యాసం గురించి విద్యార్థులు, మరియు తల్లిదండ్రులతో టెలిఫోన్ ద్వారా సంభాషించవచ్చు. మరియు ఇంటర్వ్యూ పద్ధతి ద్వారా విద్యార్థులను ట్రాక్ చేయవచ్చు.
- ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులు కలిసి విద్యార్థులు ఇళ్ళకు వర్క్ షీట్లను పంపడం, వాటికి సమాధానాలు తదుపరి రౌండ్లో అందించడం వంటి ఇతర ప్రత్యామ్నాయ పద్ధతి సూచించవచ్చు.
- లాక్డౌన్ రోజులను ప్రతిబింబించేలా కథలను వివరించడానికి / జ్ఞాపకాలు రాయడానికి / కవితలు రాయడానికి, వారి అనుభవాలను పంచుకోవడానికి పిల్లలను అడగవచ్చు. ఇది ముఖ్యంగా భాష రంగాలలో అంచనాలో భాగం కావచ్చు.
- పెద్దలతో వివిధ అంశాలపై సంభాషించవచ్చు మరియు వారి పరిశీలనలను రికార్డ్ చేయవచ్చు. ఇది కూడా అంచనాలో భాగం కావచ్చు.
- తల్లిదండ్రుల సహాయంతో ఇంట్లో చిన్న ప్రయోగాలు చేయమని విద్యార్థులను ప్రోత్సహించవచ్చు.
- పాఠశాల వారి సిలబస్ను హేతుబద్ధీకరించవచ్చు. మరియు అభ్యాస ఫలితాలకు ప్రాధాన్యత క్రమం ఇవ్వవచ్చు. భౌతిక / పర్యావరణ ఇబ్బందులను నేర్చుకోవడంలో లోపాలుగా పరిగణించకుండా ఉండటానికి అంచనా కోసం తగిన వ్యూహాలను అవలంబించాలి.

V. ఇంటివద్ద వుండి విద్యను నేర్చుకోవడం నుండి సాంప్రదాయ పాఠశాల విద్య వైపు విద్యార్థులను సున్నితంగా మళ్ళించడం

- లాక్డౌన్ సమయంలో ఇంటి ఆధారిత పాఠశాల నుండి విద్యార్థులను అధికారిక పాఠశాలగా మార్చడం, మరియు విద్యార్థుల మానసికంగా ఆరోగ్యంగా ఉంచడానికి పాఠశాలలు ఈ క్రింది చర్యలను తీసుకోవచ్చు.
 - కోల్పోయిన బోధనా సమయాన్ని తీర్చడానికి తగిన సర్దుబాటు చేసిన పాఠశాల కాలెండర్ మరియు పునఃరూపకల్పన చేసిన వార్షిక పాఠ్య ప్రణాళికలను అమలు చేయండి.
 - ప్రతి విద్యార్థి పాఠశాలకు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, ఉపాధ్యాయులు వారి బోధనా ప్రణాళికలను తదనుగుణంగా సర్దుబాటు చేయడానికి అనధికారిక పద్ధతులను అనుసరించడం ద్వారా అంచనా వేయండి.
 - ప్రత్యేక అవసరాలున్న విద్యార్థుల కోసం వ్యక్తిగతీకరించిన బోధనా ప్రణాళికలు మరియు లాక్డౌన్ సమయంలో ఆన్లైన్ తరగతులు అందుబాటులో లేని విద్యార్థులకు విడివిడిగా కృత్యాలు చేసి అమలు చేయండి. ప్రతి విద్యార్థి అవసరాలకు అనుగుణంగా అభ్యాస అంతరాలను పూరించడానికి కార్యకలాపాలు కూడా ప్రణాళికలో రూపకల్పన చేయవచ్చు.
 - తరగతులు తిరిగి ప్రారంభమైన మొదటి రెండు మూడు వారాలలో ఆన్లైన్లో బోధించిన పాఠాల సమీక్షపై దృష్టి పెట్టడం ద్వారా లేదా మరేదైనా కార్యకలాపాల ద్వారా విద్యార్థులను క్రమంగా పాఠశాల జీవితానికి అలవాటు చేసుకోవడం మంచిది.
 - పాఠశాల నుండి మరియు అట్టడుగున ఉన్న పిల్లలు ముఖ్యంగా బాలికలు, వైకల్యాలున్న పిల్లలు, వలస కార్మికుల పిల్లలు మరియు ఎస్సీ / ఎస్టీ వర్గాలకు చెందిన పిల్లలపై ప్రత్యేక దృష్టి సారించి “పాఠశాలకు తిరిగి వెళదాం” అనే ప్రచారాన్ని ప్రారంభించవచ్చు.
 - కోవిడ్-19 మహమ్మారి యొక్క ఆర్థిక పతనాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని పాఠశాల పూర్తయిన తర్వాత కౌమారదశలోని విద్యార్థులకు వృత్తి విద్య, వృత్తి మార్గదర్శక కార్యక్రమాలను చేపట్టవచ్చు.
 - పిల్లలలో ఎక్కువ వయస్సు ఉన్నవారికి బడిబయట పిల్లలకు సార్వత్రిక విద్య గురించి తెలియచెయ్యాలి.

VI. విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల భావోద్వేగ శ్రేయస్సును ప్రోత్సహించండి

- విపత్తు / మహమ్మారి సమయంలో మరియు ఒత్తిడి, ఆందోళన, దుఃఖం, మరియు చింత అనుభూతి చెందడం సహజం. అలాంటి సమయాల్లో చాలా మానసికంగా బలహీనంగా ఉంటారు.
- అందువల్ల పాఠశాలలు తమ విద్యార్థుల్లో ఒత్తిడి యొక్క ఏవైనా లక్షణాలను గమనించాలని మరియు తల్లిదండ్రుల సహకారంతో తగినచర్యలు తీసుకోవాలని సూచించారు.
- ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాల సలహాదారు మరియు పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యకర్తలు తమ విద్యార్థుల మానసిక భద్రతను నిర్ధారించడానికి ఏకీకృతంగా పనిచేయడం మంచిది.
- అంతేకాకుండా ఈ కఠినమైన సమయాలు ఉపాధ్యాయుల శ్రేయస్సును కూడా ప్రభావితం చేసి ఉండవచ్చు. ఇవి పాఠశాలలు తిరిగి తెరిచినపుడు మార్పుకు ప్రతిస్పందించడంతో పాటు వారి విద్యార్థులను నడిపించే మరియు నిర్వహించే వారి సామర్థ్యాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది. కాబట్టి ఉపాధ్యాయుల మానసిక శ్రేయస్సును ప్రోత్సహించడానికి, చురుకైన చర్యలు తీసుకోవడానికి మార్గనిర్దేశం చేయవచ్చు.
- సాధారణ ఉపాధ్యాయుల కౌన్సిలింగ్ సామర్థ్యానికి ప్రత్యేక ప్రాధాన్యత నిచ్చే ఉపాధ్యాయుల కోసం ఆన్లైన్ శిక్షణా కరదీపికలను అభివృద్ధి చేయవచ్చు.
- అదే విధంగా, కౌన్సిలింగ్పై సంక్షిప్త కరదీపిక అభివృద్ధి చెందుతుంది. చాలాకాలం తర్వాత తిరిగి పాఠశాలకు వచ్చిన తర్వాత వారి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందించడం.
- ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థుల మానసిక క్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మార్గదర్శకాలు అనుబంధం-ఎ లో ఇవ్వబడ్డాయి.

కోవిడ్ వ్యాప్తి సమయంలో మరియు అంతకుముందు మానసిక ఆరోగ్యం మరియు భావోద్వేగ శ్రేయస్సు కోసం విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులు మరియు కుటుంబాలకు మానసిక / సాంఘిక సహాయాన్ని అందించడానికి అనేక రకాల కార్యక్రమాల ద్వారా భారత ప్రభుత్వ మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ “మనోదర్శణ” అనే కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

ఈ కింది సేవలు అందుబాటులో ఉన్నాయి.

- వెబ్సైట్ <https://mhrd.gov.in/covid-i> యొక్క వెబ్సైట్లో సలహా దారులను మరియు ప్రేరణాత్మక పోస్టర్లను కలిగి ఉన్నది. మరియు
- పరిస్థితిని ఎదుర్కోవడంలో సహాయ పడడానికి విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయులకు టెలి-కౌన్సిలింగ్ అందించడానికి నేషనల్ టోల్ఫ్రీ హెల్ప్లైన్ నెం. 8448440632.

VII. రాష్ట్రం / కేంద్రపాలిత ప్రాంత, విద్యాశాఖల ప్రత్యేక పాత్ర మరియు బాధ్యతలు

పాఠశాలను తిరిగి ప్రారంభించే ప్రకటనకు ముందు తర్వాత పాత్రలను నిర్వచించడం చాలా ముఖ్యం. మరియు అన్ని సంస్థలు, మరియు భాగస్వాముల బాధ్యతలు అనగా రాష్ట్రం / కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల విద్యావిభాగం పాఠశాల ప్రిన్సిపాల్, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు మరియు తల్లిదండ్రులు సురక్షితంగా చూడాలి మరియు తిరిగి తెరిచిన తరువాత పాఠశాలలు సజావుగా పనిచేయించాలి.

పైన పేర్కొన్న భాగస్వాముల పాత్రలు మరియు బాధ్యతల పూర్తి జాబితా అనుబంధం-బిలో ఇవ్వబడింది. రాష్ట్రం / కేంద్రపాలిత ప్రాంతం విద్య యొక్క పాత్రలు మరియు బాధ్యతలు క్లుప్తంగా కింది విధంగా ఇవ్వబడ్డాయి.

a) రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంత విద్యాశాఖ యొక్క ప్రత్యేక పాత్ర మరియు బాధ్యతలు

- రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు జాతీయ స్థాయిలో ఎప్పటికప్పుడు జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలను / ఎస్ఓపిలను ముందుగా గమనించాలి. వీటిని స్వీకరించడం మరియు వారి స్వంత ఎస్ఓపిలు / మార్గదర్శకాలను జారీ చేయడం, మరియు జిల్లా మరియు పాఠశాల పరిపాలనను సకాలంలో తెలియజేయడం.
- పాఠశాలల ప్రారంభం కోసం రాష్ట్ర / కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ఎస్ఓపిలు : పాఠశాలలు ప్రారంభించే ముందు రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు సమగ్రమైన ఎస్ఓపిలను సిద్ధం చేయవచ్చు. వీటిలో ఇవి ఉండవచ్చు. పేస్ వైజ్గా పాఠశాలలను ప్రారంభించడం.
- దశల వారీగా పాఠశాలల ప్రారంభం : హెంబు వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖ మరియు ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వశాఖ మరియు రాష్ట్ర ఆరోగ్య శాఖలు జారీ చేసిన ఆదేశాల ప్రకారం మరియు స్థానిక అధికారులతో సంప్రదించి సమగ్ర ఆరోగ్య ప్రమాద అంచనా కంట్రైన్మెంట్ జోన్లలో ఉన్న పాఠశాలలను తెరవకూడదు. ఆ ప్రాంతాలలోని విద్యార్థులు, సిబ్బంది బయట తిరగకూడదు.
- కొన్ని సూచించబడిన కాలనిర్ణయ పట్టికలు: వివిధ తరగతుల వారీగా పాఠశాలలకు హాజరు కావడానికి, పాఠశాల యొక్క ప్రత్యామ్నాయ రోజులు (అవసరమైతే) మరియు తగ్గిన పాఠశాల సమయాలతో డబుల్ షిఫ్టులు (అవసరమైతే) అద్భుతమైన టైం టైబుల్స్ - కొన్ని ప్రత్యామ్నాలు.
- మార్పు చేసుకోదగిన కాలనిర్ణయ పట్టికలు - కొన్ని ప్రత్యామ్నాయాలు
 - భౌతిక / సామాజిక దూరం నిర్వహించబడే విధంగా వివిధ తరగతుల కోసం అనువైన, అస్థిరమైన మరియు తగ్గించిన సమయాలను కలిగి ఉండడం అనువైన మార్గదర్శకాలను రూపొందించడం.
 - నమోదును బట్టి ప్రత్యామ్నాయ రోజులలో (లేదా) వారంలో ప్రతి రెండు రోజులకు ఒక నిర్దిష్ట శాతం విద్యార్థులు మాత్రమే పాఠశాలకు హాజరు కావడం మరియు ఇంటి పనులతో కలపడం మరొక విధానం.
 - ప్రత్యామ్నాయంగా, హాజరు కోసం వారపు తరగతి వారీగా టైం టేబుల్ ఉండవచ్చు. అన్ని తరగతులు ప్రతిరోజూ హాజరు కానవసరం లేదు.

- odd. even ఫార్ములా కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.
- అధికమైన విద్యార్థులు కల పాఠశాలలలో రెండు పింట్లలో తరగతులు ఉన్న ఉపాధ్యాయులతో నడపవలెను. పాఠశాల పని సమయములను దాని వలన తగ్గించవచ్చును.
- టీచర్ల డెటా బేస్ : జోన్ వారీగా టీచర్ల నివాస వివరాలు ప్రత్యేకంగా కంట్రైన్మెంట్ ప్రదేశాలలో నివాసం ఉన్నవారి వివరాలు రాష్ట్ర సంస్థలు వద్ద సేకరించి ఉంచాలి.
- పునరావాసం కార్మికుల పిల్లలు : పునరావాస కార్మికుల పిల్లలకు ప్రభుత్వ, ఎయిడెడ్ పాఠశాలల నందు అడ్మిట్ చేసుకోవాలి.
- నిలిపివేసిన కార్యక్రమాలు : సైన్స్ ఫేర్, పుస్తక ప్రదర్శనలు, వార్షిక దినోత్సవాలు, రెమిడియల్ తరగతులు, విహారయాత్రలు, క్షేత్రపర్యటనలు మొదలగు సామాహిక కార్యక్రమాలు కోవిడ్ ప్రమాద పరిస్థితుల దృష్ట్యా నిలుపుదల చేయడమైనది.
- కొనసాగించవలసిన కార్యక్రమాలు : గ్రంథాలయం కొరకు పుస్తకములు సేకరణ, స్పోర్ట్స్ వస్తువులు, పరిశుభ్రత కొరకు వాడు పదార్థాలు, స్టేషనరీ, ఇ-కంటెంట్ పరికరాలు, మధ్యాహ్న భోజనాలు, ఉపకారవేతనాలు మొదలగు కార్యక్రమములు కొనసాగించవచ్చును.
- పాఠశాల కాలనిర్ణయ పట్టికలో మార్పులు : బోధనా పీరియడ్స్ను 45 నిమిషాల నుండి 30 నిమిషాలకు కుదించవచ్చు. ఆటలు, ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు అవసరం మేరకు 1 గంట వరకు ఉండవచ్చు. పిల్లలు అలసట లేనంతవరకు చూడాలి.
- తరగతి నిర్వహణ : తరగతి గది నందు సామాజిక దూరాన్ని పాటించవలయును. అన్ని రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఖచ్చితంగా పాటించవలయును.
- తరగతి గది నందు ఉండవలసిన విద్యార్థులు సంఖ్య : ప్రతీ విద్యార్థి మధ్యన 6 అడుగులు నాలుగు దిక్కుల నందు దూరం పాటించవలయును.
- పిల్లలు కూర్చునే పద్ధతి : తరగతి గది నందలి గోడలను, నేలను, సామగ్రిని తప్పనిసరిగా సానిటైజ్ చేయాలి.

b) బోధన అంశాలు

- రాష్ట్రాలు పాఠశాల బోధనా అంశాన్ని, సమయాన్ని తగిన విధంగా కుదించవచ్చును.

c) పాఠశాల వార్షిక ప్రణాళిక

- పాఠశాల వార్షిక, ప్రణాళిక మరింతగా విశదీకరించుతూ పాఠ్యాంశాలను లెర్నింగ్ అవుట్ కమ్స్, పాఠశాల పరంగా ప్రణాళికను వికేంద్రీకరణ విద్యాభ్యాసం మరియు మూల్యాంకనం చేయవలయును. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు అభ్యసననానుభవాలు లేదా బోధనా వ్యూహాలను సామాజిక, మానసిక, ప్రాథమిక అభ్యసన నైపుణ్యాలను పిల్లలనందు పెంపొందించేలాగా చూడాలి.

d) స్వచ్ఛందంగా తల్లిదండ్రులు, సామాజిక కార్యకర్తలు సేవలు అందించడం

- తల్లిదండ్రులు సామాజిక కార్యకర్తలు సహాయకులుగా పాఠశాల నందు ఆరోగ్యం మరియు రక్షణ అంశాలను పర్యవేక్షించవచ్చును.

e) సురక్షిత రవాణా

- దూరం నుండి వచ్చే విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయులకు సరియైన ప్రమాదరహిత రవాణా పద్ధతిని కల్పించాలి.

f) జిల్లా స్థాయి పర్యవేక్షణ బృందం

- జిల్లా నందు డైట్లు, జిల్లా విద్యాశాఖ అధికారి మరియు గుర్తింపబడిన పర్యవేక్షణ అధికారులు పాఠశాలలను పర్యవేక్షించి బోధనా స్థాయిలను, ఆరోగ్య, పారిశుధ్య అంశాలను పరిశీలించి నమోదు చేయాలి.

g) పాఠశాల విద్యాబోర్డుతో సంప్రదింపులు

- బోర్డు పరీక్షల నిర్వహణ మూల్యాంకనం గూర్చి చర్చించాలి.

h) డిజిటల్ విద్య కొరకు ఉపాధ్యాయుల నైపుణ్యాల పెంపుకై శిక్షణ

- ఆన్లైన్ నందు డిజిటల్ విద్య నిర్వహణపై టెలివిజన్ చానల్స్, రేడియో, సోషల్ మీడియా, టూల్స్ ద్వారా కోవిడ్-19 వ్యాప్తి, జాగ్రత్తలు, విద్యాబోధనలో నైపుణ్యాలు, విద్యార్థులు, మరియు తల్లిదండ్రులతో సంబంధ బాంధవ్యాలు పెంపొందించుట. సామాజిక దూరం వంటి అంశాలను మాడ్యూల్స్, వీడియోస్ ద్వారా నేర్పాలి.

i) చెక్లిస్టులు

- ఎస్సిఇఆర్టీ, డైట్లు, డిఇఓలు, బిఇఓలు, పాఠశాలల తదితర సంస్థల విధులు బాధ్యతలను నిర్దిష్టంగా నిర్వచించాలి. రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల బాధ్యత.

j) వలస కార్మికుల పిల్లల పట్ల రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల బాధ్యత

- ప్రత్యేక పరిస్థితులలో పాఠశాలలను పునఃప్రారంభించిన క్రమంలో తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
- కోవిడ్-19 నేపథ్యంలో వలస కార్మికుల పిల్లలు తమ సొంత గ్రామాలకు తిరిగి వచ్చారు. ఈ విధమైన పిల్లల విద్యకు అవరోధం ఏర్పడకుండా అత్యవసర చర్యలు చేపట్టాలి.
- తత్ఫలితంగా కొన్ని రాష్ట్రాల్లో బడిలో చేరే విద్యార్థుల సంఖ్య తగ్గుతుంది, లేదా కొన్ని రాష్ట్రాల్లో సంఖ్య గణనీయంగా పెరుగుతుంది.
- ఇందుమూలంగా విద్యార్థులు విద్యా సంవత్సరం వృధా కాకుండా రాష్ట్రాలు దశల వారీగా ప్రణాళిక రూపొందించాలి.

- అన్ని రాష్ట్రాల్లో తిరిగి వచ్చిన వలస కార్మికుల పిల్లలను డేటాబేస్ లో పొందుపరచాలి. ఇతర రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు లేదా అదే రాష్ట్రం / కేంద్రపాలిత ప్రాంతంలోని ఇతర ప్రాంతాలలో ఉన్న విద్యార్థుల వివరములు పొందుపరచాలి. పిల్లలు వారి పేర్లు తల్లిదండ్రుల పేర్లు / ఫోన్ / వాట్సాప్ / పొరుగులి / పేర్ గ్రూప్ ద్వారా వారి వ్యక్తిగత వివరములు పొందుపరచాలి. నిష్క్రమించిన అలాంటి పిల్లలు తాత్కాలికంగా అందుబాటులో లేరు / వలస వచ్చినట్లు నమోదు విడిగా చూపబడుతుంది.
- ఎక్కువ వలస / ప్రవాహం ఉన్న రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల కోసం కొన్ని గుర్తింపు రుజువులు మినహా ఇతర పత్రాలు అడగకుండా గ్రామానికి తిరిగి వచ్చిన ఏ బిడ్డనైనా ప్రవేశం కల్పించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అన్ని పాఠశాలలను ఆదేశించవచ్చు. బదిలీ సర్టిఫికేట్ లేదా అంతకుముందు హాజరైన తరగతి రుజువు కోసం వారు అడగకూడదు. తల్లిదండ్రులు అందించిన సమాచారం సరైనదని భావించి సంబంధిత పాఠశాలలో ప్రవేశం పొందచ్చు.
- రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంత ప్రభుత్వం తగిన ప్రచారం ఇవ్వడం ద్వారా మరియు జిల్లా పరిపాలన మరియు స్థానిక గ్రామ పంచాయతీలు పాల్గొనడం ద్వారా ప్రక్రియ సులభతరం చేయాలి. పాఠశాలల్లో ప్రవేశం పొందిన అలాంటి పిల్లల కోసం రాష్ట్రం / కేంద్రపాలిత ప్రాంతం కూడా డిజిటిలైజ్డ్ రూపంలో డేటాబేస్ సిద్ధం చేస్తుంది ముందుకు వచ్చిన రాష్ట్రాలతో పంచుకుంటుంది.
- ప్రవేశం పొందిన పాఠశాల ద్వారా అభ్యాసాన్ని కొనసాగించడానికి మరియు సర్దుబాటు చేయడానికి అనుమతించవచ్చు. కొత్త పాఠశాల వాతావరణం, పాఠశాల నిర్వహించే పుస్తక బ్యాంకులు / గ్రంథాలయాల నుండి వారు పుస్తకాలు పొందవచ్చు. అలాంటి పిల్లలకు తోటివారితో కలిసి పంచుకోవడానికి కూడా ప్రోత్సహించవచ్చు. వారి పాఠశాల పిల్లలతో పాటుగా మధ్యాహ్నం భోజనం అందించవచ్చు.
- పిల్లల వారీగా డేటాను నిర్వహించే రాష్ట్రాల కోసం, వలస వచ్చిన ప్రతి విద్యార్థి వివరాలను నవీనికరించాలి. మరియు వారి పూర్వ పాఠశాలకు కూడా వివరాలను పంపించాలి.

k) కోవిడ్ అనుభవాలను రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు కూడా గ్రంథస్థం చేయాలి

- మహమ్మారి వల్ల ఇబ్బందిపడ్డ పిల్లలను ఉపాధ్యాయులు, విద్యా నిర్వాహకులు మరియు కార్యకర్తలు తమ విద్యార్థులలో దాని వెనుక వున్న విజ్ఞానశాస్త్రం, భౌగోళిక, మానసిక జీవన విధానంలో ఎలాంటి మార్పులు తెచ్చిందో వ్యాసరూపంలో పొందుపరచుటకు ప్రోత్సహించాలి.
- ఇవి పాఠశాల / జిల్లా / రాష్ట్ర స్థాయిలో కార్యక్రమాలు ఉండవచ్చు. పాఠశాలకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలు / ఎసిహెచ్ఆర్డి / డీసెల్ తో పంచుకోవచ్చు. ఫీల్డ్ నుంచి కోవిడ్-19 కు సంబంధించిన ప్రశ్నలు స్వీకరించడానికి, రికార్డు చేయడానికి వర్చువల్ ఫిల్డ్ సపోర్టు కాల్ సెంటర్ / రాష్ట్రాలు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

VIII. సురక్షిత పాఠశాల వాతావరణం కొరకు దృష్టి సారించవలసిన అంశాలు

a) వివిధ భాగస్వాముల కొరకు

- వివిధ ప్రణాళికల అమలు మదింపు చేయుటకు వివిధ భాగస్వాముల తనిఖీ.
- సురక్షిత పాఠశాల వాతావరణం కొరకు తనిఖీ చేయవలసిన అంశాలుపై యూనిసెఫ్ వారి మార్గదర్శకాలు అనుబంధం-సిలో ఇవ్వబడ్డాయి. పాఠశాలలు, విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు కోవిడ్-19 వ్యాప్తి నిరోధానికి పాటించవలసిన అంశాలు సూచించబడ్డాయి.
- రాష్ట్ర ఆరోగ్య సమాచార ప్రసారాలు కోవిడ్ సంబంధ తనిఖీ అంశాలతో నవీకరించాలి.

b) విపత్తులను అధిగమించే నైపుణ్యం పొందించుట

- కోవిడ్-19 వల్ల సాంప్రదాయ పాఠశాలలు, విద్యావ్యవస్థ వారి పాత్రలు, విధులలో అనేక మార్పులు చవిచూశాయి.
- ఈ సంక్షోభాన్ని ఒక సవాలుగా స్వీకరిస్తూనే విపత్తులను అధిగమించే భవిష్యత్తులో ఎటువంటి మార్పులైనా స్వీకరించగలిగే ఒక స్థిరమైన విద్యావ్యవస్థను నిర్మించాలి.

c) విద్యాప్రణాళిక, పాఠశాల కార్యక్రమాల నిర్వహణకు

- సమర్థవంతంగా అభ్యసనను కొనసాగించుటకు, ఖచ్చితమైన విద్యాప్రణాళిక మరియు దాని అమలు అత్యవసరం. ఈ విషయంలో రాష్ట్రాలు/ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు, పాఠశాలలు, ఉపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థలు మొదలగువాటి కొరకు తగిన దృష్టిసారించవలసిన అంశాలను తయారు చేసుకోవాలి.
- పాఠశాలలు తిరిగి తెరిచిన తరువాత వివరంగా ఇవ్వబడిన పాత్రలు, బాధ్యతలు, స్పష్టమైన మార్గదర్శకాలు ప్రామాణికాబద్ధంగా పనిచేయించు విధానాలు, స్థానిక పరిస్థితులకు అనుగుణమైన ప్రణాళికలతో (పాఠశాలలు తిరిగి తెరిచిన తరువాత) పనిచేసేలా చూడాలి. రాష్ట్రాలు / కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు వాటికి తగిన చెక్లిస్ట్ రూపొందించాలి.
- విద్యార్థులు, సిబ్బంది కోవిడ్-19 వ్యాధి బారిన పడినప్పటికీ దాని వ్యాప్తి అవకాశాలను సమర్థవంతంగా తగ్గించుటకు చర్యలు తీసుకోవాలి. వ్యాధికి గురైన వారిపట్ల వివక్ష, వ్యాధి వల్ల వచ్చే అంతరాయాలను కూడా తగ్గించుకోవాలి.

IX. భాగస్వాముల సామర్థ్యాల పెంపు

పాఠశాల పునఃప్రారంభానికి ముందే రాష్ట్ర / కేంద్రపాలిత ప్రాంత విద్యా విభాగాలు, డైట్ ఉపాధ్యాయులకు, ప్రధానోపాధ్యాయులు, టీచర్లు, తల్లిదండ్రులకు కోవిడ్-19 పై అవగాహన, రక్షణ చర్యలు మొదలగు వాటి పట్ల అవగాహనా కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలి.

a) ఎన్సిఇఆర్టీ, డైట్ అధ్యాపకులు, పాఠశాల అధిపతులు, ఉపాధ్యాయులు, ఎన్ఎంసి సభ్యులు, తల్లిదండ్రులు, విద్యార్థులు

1. లక్ష్యాలు

- వైరస్ గురించి, వ్యాధి దాని వ్యాప్తి గురించి స్థానికభాషలో సందర్భోచితమైన ఉదాహరణలతో సమాచారం ఇవ్వాలి.
- వ్యాధి వ్యాప్తి నివారణ చర్యల గూర్చి, మానసిక ఆరోగ్యం గూర్చి ముచ్చటించాలి.

2. అనుసరించవలసిన పద్ధతి

స్టేప్-1 : ఈ క్రింది విషయాలతో ఎన్సిఇఆర్టీ/ఎన్సిఇఆర్టీ/ఎన్ఐఇ అవగాహన పత్రం తయారు చెయ్యాలి.

- సరళమైన ప్రాంతీయ భాషలో వైరస్ గురించిన సమాచారం
- కోవిడ్-19 వ్యాధి లక్షణాలను గూర్చిన సమాచారం
- వ్యాధి వ్యాప్తిపై సమాచారం.
- బలమైన వ్యాధి నిరోధకశక్తి, రోగం వల్ల కలిగే హానిని ఎలా తగ్గిస్తుందో వివరించాలి.
- అరకొర సమాచారంతో భయాందోళన చెందకుండా ఎలా ఉండాలి?
- ఈ పరిస్థితులలో మనం మానసిక ఆరోగ్యాన్ని ఎలా కాపాడుకోవాలి?
- పాఠశాలలో ఇళ్ళలో ఆరోగ్యం పరిశుభ్రత ఎలాకాపాడుకోవాలి?
- భౌతిక / సాంఘిక దూరం పాటించడం ఎందుకు అవసరం?
- పిల్లలకు భౌతిక దూరం పాటించవలసిన అవసరాన్ని గూర్చి ఎలా చెప్పి ఒప్పించాలి?
- కోవిడ్-19ను మహమ్మారి అని ఎందుకు ప్రకటించారు?
- జాతీయ అంటువ్యాధుల చట్టం మరియు జాతీయ విపత్తు నిర్వహణ చట్టం అంటే ఏమిటి?
- పాఠశాల పునఃప్రారంభానికి ముందు పాఠశాల పనిదినాల సమయంలో అన్ని పాఠశాలలు ఎలాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి?
- ఆరోగ్యసేతు యాప్ అంటే ఏమిటి? దానిని ఎలా డౌన్లోడ్ చేసుకోవాలి?
- తరచుగా ఎదురయ్యే ప్రశ్నలపై చర్చ.

స్టేప్-2 : వివిధ సమూహాలకు సమాచారం అందించుటకు తగిన పద్ధతులు ఎంచుకోవడం. అవగాహనా కార్యక్రమాలలో తగిన సమాచారం అందించుటకు తగిన కొన్ని విధానాలు.

- a) డిటిహెచ్ / ఛానల్ (స్వయంప్రభ) లేదా రాష్ట్రంలో స్థానిక ఛానల్
- b) రేడియో - కమ్యూనిటీ రేడియో
- c) Podcasts - లఘు సంభాషణలు
- d) ఇమెయిల్ ద్వారా ప్రశ్నలు అడిగిన తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాల అధిపతులకు రేడియో / ఆడియో రికార్డింగ్ పంపవచ్చు.
- e) ఐఇసి మరియు శిక్షణ కొరకు ప్రామాణిక కార్యచరణ విధానాలపై వీడియోలు తయారు చేయవచ్చు.
- f) వెబినార్లు, ఏదైనా ప్రసారాల కొరకు, గూగుల్ మీట్, హాంగవుట్, ప్రైవ్ మొ|| ఆన్లైన్ ప్లాట్ ఫాం వాడవచ్చు.

స్టేప్-3 : కార్యక్రమ నిర్వహణ

- a) డైట్లకు పాఠశాల అధిపతులకు ఎస్సిఇఆర్టి కార్యక్రమాలు నిర్వహించవచ్చు.
- b) ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులకు డైట్లు, పాఠశాల అధిపతులు, కార్యక్రమాలు నిర్వహించవచ్చు.

b) ఎస్ఎంసి సభ్యులు, హాస్టల్ సిబ్బంది, టీచర్లు, పాఠశాల అధిపతులకు సామర్థ్యాల పెంపుకై కార్యక్రమం

1. లక్ష్యాలు

- a) పాఠశాల ప్రారంభానికి ముందు అవసరమైన సంసిద్ధత కార్యక్రమాలైన తరగతిలోను, ప్రవేశ సమయంలోను భౌతిక / సామాజిక దూరం పాటించడం మొ|| వాటిపై అవగాహన పెంపొందించడం.
- b) ప్రతి విద్యార్థిని, సిబ్బందిని సురక్షితంగా ఉంచుతూ పాఠశాల పనిచేసే విధంగా పాఠశాలలను బలోపేతం చేయడం.
- c) ఒత్తిడి లేని అనుకూలమైన వాతావరణంలో పిల్లలు ఆనందంగా నేర్చుకుంటూ అభ్యసన ఫలితాలలో అభివృద్ధి చూపే విధంగా వివిధ బోధనా పద్ధతులను ఉపాధ్యాయులకు నేర్పించడం.
- d) పాఠశాల పనిచేయు సమయంలో తలెత్తే అత్యవసర పరిస్థితులను ఎదుర్కొనేలా బలోపేతం చేయడం.

2. విధానం

స్టేప్-1 : ఎస్సిఇఆర్టి/ఎస్ఐఇ పాఠశాల పునఃప్రారంభానికి ముందు తీసుకురావలసిన చర్యలు, పాఠశాలను సురక్షితంగా పనిచేయించడం, అభ్యసన, మూల్యాంకనం, ముఖ్య భాగస్వాములు నిర్వహించవలసిన పాత్రలు, బాధ్యతలకు, సంబంధించిన విధివిధానాలతో కూడిన కరదీపిక తయారు చేయాలి.

స్టేప్-2 : లక్ష్య సమూహాలకు అందుబాటులో ఉండే మాధ్యమాల ఆధారంగా కరదీపిక బోధించుటకు తగిన డిజిటల్, రేడియో వంటి ఆన్లైన్ మాధ్యమాన్ని ఎంచుకోవాలి.

స్టేప్-3

- a) ఎస్సిఇఆర్టి / ఎస్ఐఇ, పాఠశాల అధిపతులకు, డైట్ అధ్యాపకులకు కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తాయి.
- b) తల్లిదండ్రులకు ఎస్ఎసి సభ్యులకు, ఉపాధ్యాయులకు సామర్థ్యాల పెంపు కార్యక్రమాలు డైట్ ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాల అధిపతులు నిర్వహిస్తారు.

స్టేప్-4 : ఉపాధ్యాయ శిక్షణ తరగతులకు ఆన్లైన్ సర్టిఫికెట్లు అందచేయవచ్చు.

ఉపాధ్యాయుల, విద్యార్థుల భావోద్వేగ శ్రేయస్సును ప్రోత్సహించుట

(ప్రాథమిక, ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులకు మార్గదర్శకాలు)

A) విద్యార్థులకు సూచనలు :

1. ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థుల మానసిక ఆరోగ్యానికి కృత్యాలు

విద్యార్థులు

- ఇతరుల భావోద్వేగాలను గౌరవిస్తూ తమ భావాలు భావోద్వేగాలకు తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇతర కుటుంబ సభ్యులతో పంచుకోవాలి.
- అశాపహ దృక్పథాన్ని పెంపొందించే కృత్యాలలో నిమగ్నమవ్వాలి.
- ఉపాధ్యాయులు, స్నేహితులతో సమాచారం పంచుకోవాలి.
- తల్లిదండ్రులు, తోబుట్టువులు ఇతర కుటుంబ సభ్యులతో ఇండోర్ గేమ్స్, అంత్యాక్షరి కలిసి కథలు చదవడం, పజిల్స్ పూరించడం, డాన్స్ మొదలగు కార్యక్రమాలతో సమయం గడపాలి.

2. ఒత్తిడి, ఆందోళన అధిగమించడానికి కావాల్సిన కృత్యాలు - మాధ్యమిక స్థాయిలో విద్యార్థులు అనుసరించవలసిన వ్యూహాలు

- భావాలను గుర్తించడం : ప్రతి ఒక్కరి భావాలను గుర్తించి, అటువంటి భావాలు కలగడం సహజమేనని తెలియజెప్పడం.
- ప్రతిస్పందన : ప్రతి ఒక్కరు లాక్డౌన్ సమయంలో వారు ఏం చేశారో ఇతరులు ఏం చేశారో సమీక్షించుకోవడానికి, వారు ఎటువంటి మార్పు కోరుకుంటున్నారో అటువంటి మార్పుకు తగిన సమయం ఇవ్వాలి.
- సానుకూల దృక్పథం : ఒత్తిడిని తగ్గించడానికి లేదా అధిగమించడానికి కావాల్సిన సానుకూల దృక్పథం, సానుకూల ఆలోచనా విధానం అలవరచుకోవడం అనేది కీలకం. మీ ఆశయాన్ని వదులుకోకుండా సానుకూల దృక్పథాన్ని ఇతరులలో పెంపొందించాలి. సానుకూల ఆలోచనలను నిలపడానికి పట్టుదలతో ప్రయత్నం చేయాలి.
- సరియైన దినచర్య చక్కగా సమయాన్ని సద్వినియోగ పరచటం : దినచర్యను చక్కగా మలచుకోవడం ద్వారా క్రమశిక్షణ అలవడి మన ఆలోచనలు, భావాల పట్ల సానుకూల ప్రభావం ఏర్పడుతుంది. లాక్డౌన్ సమయంలో వారినిత్య కృత్యాలకు కేటాయించిన సమయాన్ని తగ్గించుకోవడం ద్వారా విద్యార్థులు సాధారణస్థితికి రాగలుగుతారు.
- మనస్సు మరియు శరీరం పట్ల జాగ్రత్త వహించటం : మనస్సును శాంత పరచుకోవడానికి శారీరక మరియు మానసిక ఆరోగ్యానికి పొందడానికి ఆరోగ్యకరమైన సమతుల ఆహారాన్ని తీసికోవడం, బడి నుండి ఇంటికి వచ్చిన తర్వాత ధ్యాన సాధన, యోగా లేదా ప్రాణాయామం చేయాలి. ప్రతిరోజూ తగినంత నిద్రపోవాలి.

- f) మీ యొక్క ఆలోచనలు, అనుభవాలు మరియు పనులను గురించి మీరు తెలుసుకోవాలి.
- g) డైరీ నిర్వహణ : మీరు అనుసరిస్తున్న మీ కార్యాచరణ ప్రణాళికను ప్రతిరోజు వ్రాసుకోవాలను. మీ భావాలలోని మార్పులను రాసుకొని, మీ మిత్రులతో పంచుకోవాలి.

B) ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థుల మానసిక ఆరోగ్యం పెంపొందించడానికి అవసరమైన మార్గదర్శకాలు

- a) తరగతి గదిలో సంభాషణ కృత్యాలను ప్రారంభించడం : తరగతి గదిని సాధారణ స్థితికి తీసుకురావడం పై ముఖ్యంగా దృష్టి పెట్టడం. విద్యార్థులు లాక్డౌన్ సందర్భంలో ఏ విధంగా సమయాన్ని గడిపారో ఉపాధ్యాయులు వారితో సంభాషించటం ద్వారా తెలుసుకోవాలి.
- b) ఇండోర్ గేమ్స్ (వ్యక్తిగతంగా) : మానసిక గణితం, శబ్ద అంతాక్షరీ, శబ్దాలను (words) రాయడం, సంగీతం మరియు నృత్య సంబంధిత కృత్యాలు, వాటికి అనుసంధానం మొదలైనవి. ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యాంశం ఆధారంగా సరియైన మార్గదర్శకత్వంలో నిర్వహించాలి. ఇవి విద్యార్థుల్లో ఒత్తిడిని పోగొట్టి వారిని సంతోషంగా, ఆరోగ్యంగా ఉంచటానికి ఉపయోగపడతాయి.
- c) విద్యార్థులు సురక్షితంగా ఉన్నామన్న భావం కలిగించాలి : ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థుల్లో కోవిడ్-19 పట్ల ఉన్న పోగొట్టి, అదే సమయంలో అది కలిగించే ప్రాణాంతక ఆరోగ్య సమస్యలు గురించి వారి నుండి తప్పించుకోవడానికి తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు, వారు సురక్షితంగా ఉండటానికి తగిన విధంగా వారి ప్రవర్తనలో రావలసిన మార్పులు గురించి గట్టిగా చెప్పాలి.

2. తరగతిగదిలో విద్యార్థులకు సహకార కృత్యాలలో నిమగ్నం చేయడం : విద్యార్థులు బుద్ధిగా ప్రవర్తించటానికి వారిని శ్వాస వ్యాయామాలు, ఇతర వ్యాయామాలు చేయమని ప్రోత్సహించి, నిమగ్నం చేయాలి, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థుల్లో భావోద్వేగ సమైక్యతకు తగిన వాతావరణం సృష్టించడానికి ఈ విధంగా చేయడం.

- i) కోవిడ్-19 బారినపడి కోలుకున్నవారిని సంఘ బహిష్కరణ చేయకుండా చూడటం.
- ii) విద్యార్థులు వారి సహచరులకు చిన్న చిన్న బహుమతులు వారి ప్రేమ, అభిమానం తెలియపరచుటకు బహుకరించటం.
- iii) విద్యార్థుల్లో సహకార భావన పట్ల సానుకూల దృక్పథం ఏర్పడుటకు వారికి పక్షులకు ఆహారం, నీరు పెట్టడం, పరిసరాలు శుభ్రంగా ఉంచేలా కృత్యాలు ఉపయోగపడతాయి.

3. మార్పును గుర్తించి వారికి సహాయం అందించడం : ప్రస్తుత క్లిష్ట పరిస్థితులను స్వీకరించే విధంగా వారికి సహాయం చేయడం. ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులకు ఎటువంటి సహాయ, సహకారాలు అందించడానికి సర్వదా సిద్ధంగా ఉన్నామనే భావం కలిగించాలి.

4. తరగతి గదిలో ప్రతిస్పందించే కృత్యాలు నిర్వహించడం : ప్రతిస్పందన కృత్యాలు, వ్యక్తిగతంగా స్వీయ అవగాహన పెంపొందించి ఇతరులను కూడా చక్కగా అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది. ప్రతిబింబించి (ప్రతిస్పంద) అభ్యాసాలు సృజనాత్మక ఆలోచనా నైపుణ్యాలు పెంపొందించి తరగతి గదిలో చురుకుగా పాల్గొనే విధంగా ఉండుటను ప్రోత్సహిస్తుంది.

5. జీవిత అనుభవాలను కథలుగా చెప్పండి : ఈ కృత్యం విద్యార్థులను ఒకరి గురించి ఒకరికి వారిలోని ప్రత్యేక నైపుణ్యాల గురించి తక్కువ సమయంలో తెలుసుకునేలా చేస్తుంది. విద్యార్థులకు వారి గురించి వారే మాట్లాడే

అవకాశం చాలా తక్కువగా లభిస్తుంది. ప్రతి విద్యార్థి తన లాక్డౌన్ అనుభవాల గురించి అది వారిని ప్రత్యేకంగా ఎలా మలచాయో ఒక ఐదు నిమిషాలు అంతరాయం లేకుండా చెప్పే అవకాశం కల్పించాలి.

6. **3 నిమిషాల విరామం :** ఈ కృత్యం రోజు ముగిసే సమయంలో తరగతిలో చేయవచ్చు. ఈ కృత్యం ద్వారా విద్యార్థి ఆరోజు నేర్చుకున్నటువంటి అంశాలు గురించి, సమీక్షించుకొని, తమ పూర్వ జ్ఞానంతో మరియు అనుభవాలతో జోడించి ఒక స్పష్టతను కోరుకుంటారు. విద్యార్థులు వారిని వారే ప్రశ్నించుకోవాలి, 'నేను దయతో నా ప్రవర్తనలో మార్పు నాకు అవగాహన నాకు ఆశ్చర్యం మొ|| నవి.

C) పిల్లల భావోద్వేగ ఆరోగ్యాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు తల్లిదండ్రులకు మార్గదర్శకాలు

- 1) **కొత్త దినచర్యకు విద్యార్థులను సంసిద్ధులను చేయటం :** పాఠశాలను ప్రారంభించడానికి కావాల్సిన సానుకూల అంశాలను తెలుసుకోండి. పిల్లలకు పాఠశాలలో ఏదైనా సమస్య తలెత్తుతుంటే, తల్లిదండ్రులు వాటిని పరిష్కరించడానికి సహాయం చేయాలి / చేస్తారు.
- 2) **ఓపిక పట్టండి :** చాలా రోజుల తర్వాత ఇంటి నుండి పాఠశాలకు రావడం అనేది విద్యార్థులకు సవాలుగా మారకుండా ఓపికగా వారిని పాఠశాలకు పంపే ఏర్పాట్లు చేయాలి. దీనికోసం వారిని ఎటువంటి శిక్షలకు గురిచేయకూడదు.
- 3) **ఏదైనా ఇచ్చే విధంగా విద్యార్థులను ప్రోత్సహించడం :** విద్యార్థులను వారి స్నేహితుల కోసం ఉపాధ్యాయుల కోసం లేదా వారి కుటుంబ సభ్యుల కోసం పాఠశాల పునఃప్రారంభం ఏదైనా బొమ్మలను గీయడం లేదా బొమ్మలకు రంగులు వేయడం వంటివి చేయమని అడగవచ్చు. ఈ విధంగా చేయడం వలన వారిలో దృఢ విశ్వాసాన్ని పెంపొందించవచ్చు.
- 4) **ప్రేరణ వనరుల సేకరణ :** కోవిడ్-19 సమయంలో ప్రేరణ కలిగించే పాటలను సేకరించి తన తోటి విద్యార్థులతో, స్నేహితులతో పంచుకొనేటట్లు ప్రోత్సహించాలి.
- 5) **పిల్లల మానసిక భద్రతను నిర్ధారించండి / కాపాడండి :** తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలకు వారు సురక్షితం అనే భావనను మరియు వారు పాఠశాలకు వెళ్తున్నప్పుడు మరియు పాఠశాలలో ఉన్నప్పుడు ఏదైనా విషయాన్ని వారు పంచుకోవచ్చు అనే భావాన్ని వారికి కలుగజేయాలి.
- 6) **వారి భావోద్వేగాలను గుర్తించండి :** పిల్లలు ఆందోళనతో ఉన్నప్పుడు మీరు ప్రశాంతంగా ఉండండి. వారి భావాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని, వారి భయాలను పంచుకొనేందుకు వారికి అవకాశాన్ని కల్పించండి. వివిధ సమయాలలో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడటం మరియు మాట్లాడటం కోసం తగిన సమయం వారి కోసం (కేటాయించడానికి నిర్ధారించుకోండి) కేటాయించండి.
- 7) **ప్రోత్సహించండి :** తల్లిదండ్రులు వారి పిల్లలను పాఠశాల కోసం దినచర్యకు ఇంటిలో చదువుకోవడానికి, ఆడుకోవడానికి, నిద్రకు, మంచి ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రతను అలవర్చుకోవడానికి తగిన కార్యకలాపాలను ప్రణాళికలను వేసుకునేటట్లు ప్రోత్సహించాలి.
- 8) **పిల్లలను అభినందించండి :** పిల్లల చేసిన చిన్న పనులను సాధించిన విజయాలను గుర్తించి అభినందించాలి. ఇది వారిలో ఆత్మవిశ్వాసం మరియు ఆత్మగౌరవం అభివృద్ధి పరచడమే కాకుండా, మంచి అలవాట్లకు, మంచిపని తీరుకు దారి తీస్తుంది.

- 9) మంచి ఉదాహరణ : ఆరోగ్యవంతులుగా, పరిశుభ్రతతో ఉండాలని ఆశించే ముందు తల్లిదండ్రులు, అలాంటి వాటిని తామే ఆచరించవలసి ఉంటుంది. మంచి నిద్ర, వ్యాయామం, ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం తీసికోవడం ద్వారా తల్లిదండ్రులు ఒత్తిడిని అదుపులో ఉంచుకోవాలి.
- 10) మీ భావాలను గుర్తించండి : ఒకరి భావోద్వేగాలను గుర్తించడం మరియు అవగాహన చేసుకోవడం అనేది ఒక మంచివ్యక్తికి చాలా అవసరం. ఒక తల్లిగా లేదా తండ్రిగా తన భావోద్వేగాలు వారి పిల్లల భావోద్వేగాలను గుర్తించుటకు మరియు ప్రతిచర్యలకు సహాయపడుతుంది.
- 11) నియంత్రించగలిగే అంశాలపై దృష్టి కేంద్రీకరించుట : ఒక వ్యక్తి యొక్క అలసట మిక్కిలి ఆతృత వంటి అనుభూతుల నుండి బయటపడి ఎలా యధాస్థితికి రాగలడో అనే అంశాలపై దృష్టి సారించాలి. ఏ ఏ అంశాలు నియంత్రించబడతాయో గుర్తించాలి.
- 12) వ్యక్తిజాగరూకత : భౌతిక పరమైన వ్యాయామాలు అనగా 'యోగ' లాంటి అభ్యాసాలు చేయుట. ఆరోగ్యవంతమైన పోషణ, ఆహారము దేహము పట్ల జాగ్రత్త వహించాలి.

D) ఉపాధ్యాయుల మానసిక ఆరోగ్యం కొరకు ప్రతిపాదిత కృత్యాలు

- 1) అనుభవాలను డైరీలో రాయడం : ప్రతిరోజు నిద్రపోయే ముందు ఆరోజు జరిగిన అనుభవాలను రాయుట.
- 2) నీచుట్టూ వున్న పరిసరాలను పరిశీలించుటకు, వాసనలను గుర్తించుటకు బాహ్యరూపాలను, దృశ్యాలను తిలకించుటకు సమయాన్ని కేటాయించుట.
- 3) యోగ, నడక, పఠనం మొదలగు కృత్యాల ద్వారా ("స్వయం ధ్యానం") "స్వీయధ్యానం"నకు అనుసంధానించుట.
- 4) మీ జీవితంలో చిన్నచిన్న మార్పులను తెచ్చుటకు ఆలోచించుట.
- 5) వివిధ రకాలైన పోషణతో, దైనందిన ఆహారం, ఆరోగ్యకరమైన నిద్ర అలవాట్లు ఆహ్లాదకరమైన, ప్రశాంతమైన కృత్యాలద్వారా శారీరక ఆరోగ్యాన్ని జాగ్రత్తగా చూచుకొనుట.
- 6) మీ ఆసక్తులకు అనుగుణంగా రచన, బొమ్మలు గీయడం వంటి కృత్యాల ద్వారా మీలోని సృజనాత్మకతతో పోటీపడటం.
- 7) మీ యొక్క వృత్తి వైపుణ్యాలను పెంపొందించుటకు దోహదపడే ఆన్లైన్ కోర్సులకు హాజరగుట.
- 8) అవసరమైనపుడు సహోద్యోగులు, నిష్ణాతుల నుండి సహాయం అడుగుట / పొందుట.

విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయుల మానసిక ఆరోగ్యాన్ని పెంపొందించుటకు గాను, పాఠశాలలో మంచి జీవన విధానాన్ని అభివృద్ధి చేయగలగాలి. నిరాశ, నిస్పృహల నుండి త్వరగా కోలుకోనే అంశాలపై దృష్టి సారించాలి. మానవ వనరుల మంత్రిత్వశాఖ (MHRD) వారి వెబ్సైట్ <https://mhrd.gov.in-covid-19> ను సందర్శించే విధంగా ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు, పాఠశాలలు ప్రోత్సహింపబడాలి. కోవిడ్-19 వ్యాప్తి తరుణంలో, తరువాత కూడ విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయుల, కుటుంబాల మానసిక ఆరోగ్యం సద్భావవేషముల కొరకు 'మానసిక-సాంఘిక' సహకారం పొందుటకు గాను మానవవనరుల మంత్రిత్వశాఖ యొక్క 'మనోదర్షణ' ద్వారా పొందగలుగుట. జాతీయ, "ఉచిత-టోల్" సహాయ మొబైల్ నెంబరు 8448440632 ద్వారా 'టెలి-కౌన్సిలింగ్' సేవలను ఉపయోగించుకొనుట.

భాగస్వాములు నిర్వహించవలసిన పాత్రలు, బాధ్యతలు

I. రాష్ట్ర విద్యాశాఖ

II. పాఠశాలల అధిపతులు

1. పాఠశాలల ప్రారంభమునకు, ప్రధానోపాధ్యాయులు భౌతిక సామాజిక దూరాన్ని పాటించడాన్ని ఆరోగ్యం మరియు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతను దృష్టిలో నుంచుకొని ఒక ప్రణాళిక తయారు చేసుకోవాలి. జాతీయ, రాష్ట్ర విధి విధానాలకు లోబడి, బోధనాభ్యసన ప్రక్రియ ఉండాలి. పాఠశాల (పాఠశాల మేనేజింగ్ కమిటీ) సభ్యులు, స్థానిక ఆరోగ్య కార్యకర్తలు మరియు స్థానిక నాయకులతో హెడ్ మాస్టరు గారు చర్చించి సుదీర్ఘమైన ప్రణాళిక తయారు చేయాలి. ఇవి స్థానికంగా ఉన్న అవకాశాలు, సంపద, ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థుల నిష్పత్తిని కూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.

- సమగ్ర విద్యావిషయక కాలెండరు, తరగతుల నిర్వహణ పాఠశాల యందు, విద్యార్థుల గృహముల యందు నిర్వహించుటకు వీలు కల్పించాలి.
- అన్ని తరగతుల విద్యా విషయాలను, వివిధ అంశాలను మదింపు చేయడానికి, పరీక్షల నిర్వహణకు ప్రణాళిక ఉండాలి.
- పాఠశాల యందు విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయుల భద్రత, రక్షణ కొరకు సమగ్రప్రణాళిక ఉండాలి.
- ఈ ప్రణాళికను రూపొందించుటలో ఉపాధ్యాయుల వాటాస్వ గ్రూపుల ద్వారా వారి సహకారం పొందుట శానిటైజేషన్ పాఠశాలల ప్రారంభానికి ముందే జరగాలి.
- ఉపాధ్యాయుల దైనందిన బోధనాభ్యసన కృత్యాలతో పాటు ఒక 'విధుల నిర్వహణ' చార్టును తయారు చేయాలి. ఈ క్రింది అంశాలు పొందుపరచబడి ఉండాలి.

- ఉదయం పూట, పాఠశాల ప్రవేశద్వారం వద్ద ఒక ఉపాధ్యాయునికి డ్యూటీ కేటాయించాలి.
- సాయంత్రంపూట, పాఠశాల నుండి బయటకు పోవు మార్గము వద్ద ఒక ఉపాధ్యాయునికి డ్యూటీ కేటాయించబడాలి.
- ఎంపిక చేయబడిన సీనియర్ విద్యార్థుల సహాయంతో ఒక ఉపాధ్యాయుడు, విద్యార్థుల మధ్య భౌతిక దూరాన్ని, వారి యొక్క ఆరోగ్యాన్ని, శానిటైజేషన్ అంశాలను పరిశీలించాలి.
- ఒక ఉపాధ్యాయుడు మధ్యాహ్న భోజన పథకం వంటి భోజన తయారీ, పంపిణీని పరిశీలించాలి.
- ఒక ఉపాధ్యాయుడు, విద్యార్థుల మానసిక ఆరోగ్యాన్ని పరిశీలిస్తూ, కరోనాపై వారికి కలిగిన సందేహాలను, ప్రశ్నలను నివృత్తి చేయాలి. మిగతా ఉపాధ్యాయుల పాఠశాల యొక్క అవసరాలను బట్టి విధులు నిర్వర్తించాలి.

2. ప్రత్యామ్నాయ సమగ్ర విద్యావిషయిక కాలెండర్ అమలుకు గాను, ప్రతి ఉపాధ్యాయుడిని 'ఫోన్ కాలి' ద్వారా వారిని కొత్త సమయసారిణి ()ని తయారు చేయమనవలెను.
3. అత్యవసర, తప్పనిసరి సేవలను పొందుటకు గాను సంబంధిత అధికారులతో వ్యక్తులతో సత్సంబంధాలను కలిగి యుండాలి.
4. ఒకవేళ అట్టడుగున ఉన్న పిల్లలకు పాఠశాలకు కనెక్ట్ కావడానికి ఇంట్లో సాంకేతిక సాధనం లేనట్లయితే, పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు సాంకేతిక సాధనాలను ఉపయోగిస్తున్న వారితో మరియు పాఠశాలకు రాగల వారితో వారి విద్యలో అంతరాన్ని తగ్గించడానికి వారిని చేరుకోవడానికి కొన్ని వినూత్న మార్గాలను ప్లాన్ చేయవచ్చు.
5. పాఠశాలలు ఒక ప్రత్యేకమైన టాస్క్ టీమ్ ను ఏర్పాటు చేయాలి మరియు పాఠశాల పునః ప్రారంభానికి సమగ్ర ప్రణాళికను అమలు చేయడానికి ఉపాధ్యాయులు, ఎస్ఎంసి సభ్యులు మరియు వాలంటీర్లతో కోవిడ్ సంబంధిత సమస్యలను అధిగమించటానికి తగిన ఏర్పాట్లను చేసుకోవాలెను.
6. పాఠశాలను తిరిగి తెరవడానికి ముందు, కోవిడ్-19 యొక్క నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం చర్యలతో సహా ప్రణాళికను అమలు చేయడానికి స్థానిక ఆరోగ్య అధికారులతో కలిసి పనిచేయాలి.
7. ప్రకటనలు, చిత్రాలు మరియు ఐసిటి వనరుల ద్వారా పైన పేర్కొన్న అన్ని అంశాల గురించి ఉపాధ్యాయులు మరియు పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులకు అవగాహన ఉండాలి.
8. పాఠశాల ప్రాంగణంలో మరియు పాఠశాల రవాణా సౌకర్యాలలో పరిశుభ్రత పాటించాలి. సర్పంచ్ (గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో) మరియు ఎన్నికల లేదా కొన్ని కార్పొరేట్ సంస్థలు (పట్టణ ప్రాంతాల్లో) ఈ ప్రయత్నంలో పాల్గొనవచ్చు.
9. పాఠశాలలు తల్లిదండ్రులతో ఎక్కువ సహకారాన్ని కలిగి ఉండాలని మరియు వారి నుండి సహాయాన్ని పొందడానికి మంచి సంబంధాన్ని కలిగి ఉండాలని సూచించారు.

III. ఉపాధ్యాయులు

ఉపాధ్యాయులు ఈ క్రింది నిబంధనలను తీసుకోవాలి:

1. పాఠశాల తిరిగి తెరవడానికి ముందు

- a) అతను / ఆమె బోధించే సబ్జెక్టులు మరియు తరగతుల కోసం సమగ్ర ప్రణాళికను సిద్ధం చేయండి మరియు టైమ్-టేబుల్ మరియు ఈ ప్రణాళిక అమలు కోసం ఆసక్తికరమైన కార్యకలాపాలను చేయాలి. ఈ ప్రణాళికను సిద్ధం చేస్తున్నప్పుడు, ఉపాధ్యాయులు శారీరక / సామాజిక దూరానికి సంబంధించిన పాఠశాల, ఆరోగ్య మరియు పరిశుభ్రతను కాపాడుకోవడం గురించి గుర్తుంచుకోవాలి, వీటిని సిలబస్ మరియు అభ్యాస ఫలితాలతో అనుసంధానించాల్సిన అవసరం ఉంది.
- b). కోవిడ్-19 కి సంబంధించిన జాగ్రత్తలు, శారీరక / సామాజిక దూరం, కోవిడ్-19 గురించి మొదలైన వాటిపై పోస్టర్లను సిద్ధం చేయాలి.

- c) విద్యార్థుల ఇంటి వద్ద సాంకేతిక సాధనాల (ఇంటర్నెట్, టెలివిజన్, రేడియో, ల్యాప్ టాప్, టాబ్లెట్లు మొదలైన స్మార్ట్ ఫోన్) సర్వే లభ్యత మరియు విద్యార్థులకు వారి ప్రాప్యత; తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులు లేదా తోబుట్టువుల విద్యా వివరాలు మొదలైనవి, మరియు ప్రతి తరగతి విద్యార్థులకు ఒకే విధంగా ఒక డేటాబేస్ తయారుచేయండి (ఇది పాఠశాల మరియు ఇంటి వద్ద వారి అధ్యయనం యొక్క ప్రణాళికను రూపొందించడానికి వారికి సహాయపడుతుంది).
- d) సౌకర్యవంతమైన హాజరు మరియు అనారోగ్య సెలవు విధానాలను అభివృద్ధి చేయండి; ఖచ్చితమైన హాజరు కోసం అవార్డులను ప్రోత్సహించవద్దు.

2. పాఠశాలలను తిరిగి ప్రారంభించినప్పుడు

- a) తల్లిదండ్రుల వ్రాతపూర్వక అనుమతితో పిల్లలను పాఠశాలకు అనుమతించండి.
- b) సలహా ఇవ్వండి, సూచించండి. కోవిడ్-19, తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు: ఇంట్లో సురక్షితంగా ఉండడం, రాకపోకలు మొదలైన వాటి గురించి వివరించండి, విద్యార్థులతో సరదాగా కార్యకలాపాలు నిర్వహించి అవి అవగాహన కార్యకలాపాలు అని తెలుసుకోవడంపై దృష్టి పెట్టండి.
- c) తరగతి గది ప్రణాళికలు రూపొందించడానికి మరియు ఇంటి పనులను ఇవ్వడానికి NCERT/ SCERT చే ప్రత్యామ్నాయ అకాడెమిక్ క్యాలెండర్ అధ్యయనం చేయండి.
- d) పాఠశాలలో సాంకేతిక పరికరాల లభ్యత విషయంలో, ఈ క్రింది వనరులను ఉపయోగించుకోండి:
ఇ-విషయాలు మరియు ఇ-టెక్స్ పుస్తకాల ద్వారా నేర్చుకుంటున్న విద్యార్థుల మరియు ఉపాధ్యాయుల వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి కోసం లింక్: <https://ce.nic.in/ictinitiatives.php?&ln=en>
- దీక్షా అనువర్తనం మరియు పోర్టల్ ద్వారా పాఠ్యపుస్తకాలు మరియు ఇ-కంటెంట్ పొందవచ్చు.
 - DTH - ప్రత్యామ్నాయ అకాడెమిక్ క్యాలెండర్ (AAC) ఆధారంగా స్వయం ప్రభా నెట్వర్క్ కింద NCERT#31 కిషోర్ మంచ్ యొక్క టీవీ ఛానల్ వీడియో ప్రోగ్రామ్లను ప్రసారం చేసింది.
 - కోవిడ్-19 నివారణపై ఇ-కంటెంట్ అభివృద్ధి మరియు అందరికీ సహాయం చేయడానికి స్థానిక రేడియో మరియు టీవీ స్టేషన్లు ఉపయోగించాలి.
 - ఈ వనరులను ఉపయోగించడంపై MOOC లు, టీవీ ఛానెల్లు, వెబ్ పోర్టల్స్ మరియు అనువర్తనాల వంటి ఆన్లైన్ మోడల్ ద్వారా ఉపాధ్యాయుల సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించాలి.
- e) ఇంట్లో టీవీ ఉన్న విద్యార్థులు ఫ్లిప్ లెర్నింగ్ బోధనను ఉపయోగించుకోవాలి. సిద్ధం చేయబడిన తరగతి వారీగా పాఠాల కోసం టీవీ ఛానెల్లను ఉపయోగించవచ్చు, ఇందులో విద్యార్థులు ఇంట్లో టీవీ కార్యక్రమాలకు హాజరవుతారు కాబట్టి తరగతిలో చర్చలు మరియు నిర్మాణాత్మక అంచనా మాత్రమే జరుగుతుంది.
- f) తరగతిలోని ప్రతి విద్యార్థి యొక్క శారీరక ఆరోగ్యం మరియు మానసిక ఆరోగ్య సమస్యలను నిరంతరం గమనించండి. ఈ రకమైన ఏదైనా లక్షణం ఉంటే, తల్లిదండ్రులకు సమాచారం ఇవ్వవచ్చు మరియు పిల్లల కోసం వైద్య సహాయం తీసుకోవచ్చు.

- g) సైబర్స్పేస్లో విద్యార్థులను సురక్షితంగా ఉంచడానికి సైబర్ భద్రత మరియు భద్రతపై పోస్టర్లు, బ్యానర్లు, ట్రోచర్లు, ఇన్ఫోగ్రాఫిక్స్ మొదలైన వాటిని సిద్ధం చేసి ప్రచారం చేయండి. సైబర్ భద్రత అనేది అంతర్జాతీయ సంబంధించింది.
- h) కుటుంబం / సమాజంలో వ్యాధి సంక్రమణ చరిత్రతో పాటు విద్యార్థుల వైద్య రికార్డును నిర్వహించండి.

IV. తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులు

తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులు ఈ క్రింది చర్యలను తీసుకోవాలి:

1. వారు పాఠశాలకు పంపాలనుకుంటే వారి పిల్లలు పాఠశాలకు హాజరు కావడానికి వ్రాతపూర్వక అనుమతి అవసరం.
2. వారి పిల్లలు మాస్క్ ధరించి పాఠశాలకు వెళ్లేలా చూసుకోండి మరియు ఇతరులతో మాస్క్ ను మార్చుకుండా చూడాలి. ఇంట్లో కూడా మాస్క్ ను తయారు చేసుకోవచ్చు. సబ్బుతో బాగా ఉతికిన తర్వాత వస్త్రంతో చేసిన ఫేస్ మాస్క్లను తిరిగి వాడవచ్చు. పునర్వినియోగపరచలేని ఫేస్ మాస్క్లను సురక్షితంగా పారవేయాలి.
3. తల్లిదండ్రులు, తమ పిల్లల చేతులు కూడా పూర్తిగా కప్పి వుంచే దుస్తులు ధరించేలా చేయడం తద్వారా ఎటువంటి ప్రమాదకర ఉపరితలాలను స్పృశించకుండా చేయునట్లు జాగ్రత్తలు పాటించడం.
4. తమ పిల్లల ఆరోగ్య పరిస్థితి బాగుగా లేనపుడు, పాఠశాలకు పంపకుండా తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం.
5. తమ పిల్లలను పాఠశాల వద్ద దించడానికి, అక్కడ నుండి తీసుకువెళ్ళడానికి తగు ఏర్పాట్లు చేసుకొనవలెను. ఏదైనా సందర్భంలో స్కూలు బస్సులో పంపునట్లయితే పిల్లలందరూ మాస్క్ ధరించే విధంగా, మరియు వ్యక్తిగత దూరం పాటించునట్లు జాగ్రత్త తీసుకొనవలెను.
6. తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలకు ఒకసారి ఇంటినుండి బయటికి వెళ్ళినప్పటినుండి తిరిగి ఇంటికి చేరుకొనువరకు వ్యక్తిగత దూరం పాటించుట అవశ్యకతను తెలియచేయాలి.
7. తమ పిల్లలకు సంబంధించిన వస్తువులు మరియు యూనిఫామ్స్ తరచుగా సానిటైజ్ చేయునట్లు జాగ్రత్త వహించవలెను.
8. తమ పిల్లలు ప్రతీరోజూ రెండు పూటలా బ్రష్ చేయడం, స్నానం చేయడం, గోళ్లు కత్తిరించడం (తరచుగా) వంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోగలరు.
9. ప్రతిరోజూ రెండు పరిశుభ్రమైన నాప్ కిన్లు (చేతి రుమాళ్ళను) పిల్లలకు ఇచ్చి, తరచు చేతులు శుభ్రపరచుకోవాల్సిన అవశ్యకతను తెలియచేయగలరు.
10. ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం పిల్లలకు అందించగలరు. వారి లంచ్ బాక్సుతో భోజనం తాజా పండ్లు, మరియు పరిశుభ్రమైన నీటిని పంపు విధంగా జాగ్రత్త వహించగలరు. తమ లంచ్ బాక్సును ఇతరులతో పంచుకోవద్దని ఇతరులనుంచి తీసుకోవద్దని సూచనలు చేయగలరు.
11. తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు 'ఆరోగ్యసేతు' యాప్ డౌన్ లోడ్ చేసుకుని దానిలో సూచించిన విధంగా, లోరిస్క్ ఏరియాలో మాత్రమే సంచరించగలరు లేదా తమ పిల్లలను పంపగలరు.

సురక్షితమైన పాఠశాల పర్యావరణకై చెక్‌లిస్ట్

1. పాఠశాల అధిపతులకు, టీచింగ్ మరియు ఇతర సిబ్బంది కొరకు చెక్‌లిస్ట్

క్ర.స.	విషయం	అవును / కాదు
A)	పాఠశాల మరియు పరిశుభ్రమైన సాధనాలను అభివృద్ధి చేయుటకు మరియు నిర్ధారించడానికి	
1)	పాఠశాల సిబ్బంది మరియు విద్యార్థులకు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత అలవాట్లు గురించి, సరియైన విధంగా చేతులు శుభ్రపరచుకొను విధానం గురించి అవగాహన కల్పించడమైనది.	
2.	ముఖ్యమైన ప్రదేశాలైనటువంటి తరగతి గదులు, వాష్‌రూమ్‌లు, రిసెప్షన్ ఏరియా వంటి ప్రదేశాలలో పరిశుభ్రమైన ఆరోగ్య అలవాట్లను తెలియచేయునటువంటి సైన్ బోర్డులు డిస్‌ప్లే చేయటం జరిగింది. <ul style="list-style-type: none"> • కరచాలనం వద్దు - నమస్కరించండి • తరచుగా చేతులు శుభ్రపరచుకొనండి (సుమారు 40 సెకన్ల పాటు) • ముఖం మరియు మూతినీ తాకవద్దు • దగ్గు మరియు తుమ్ములు వచ్చినపుడు ముఖాన్ని కవర్ చేసుకొనండి 	
3.	బాలురు మరియు బాలికలకు విడివిడిగా తగినన్ని పరిశుభ్రమైన టాయిలెట్స్ కలవు.	
4.	అందుబాటులో సబ్బు మరియు నీరు చేతులు శుభ్రపరచుకోవడానికి ఉన్నాయి	
5.	ముఖ్యమైన డిజిటల్ ధర్మావీటర్లు (కాంటాక్ట్‌లెస్ మరియు ఇన్‌ఫ్రారెడ్), డిస్‌ఇన్‌ఫెక్టెంట్ల సబ్బు, శానిటైజర్లు మాస్కులు పాఠశాలలో తగినన్ని అందుబాటులో ఉన్నాయి.	
6.	ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రత గురించి పాఠ్యాంశములో భాగంగా చెప్పబడుతున్నాయి.	
7.	తరచుగా తాకబడుతున్న ప్రదేశాలైనటువంటి స్కూలు బిల్డింగ్, తరగతి గదులు, వంట షెడ్, రవాణా సౌకర్యానికి ఉపయోగించే వస్తువులను డెస్కులు, రైలింగ్‌లు డోర్ హాండిల్స్, స్విచ్ బాక్సులు, భోజన బల్బులు, ఆట పరికరాలు, కిటికీలు మొదలగునవి రోజుకు ఒక్కసారైనా డిస్‌ఇన్‌ఫెక్టెంట్లు ఉపయోగించి శుభ్రం చేస్తున్నారు.	

8.	పై విధంగా శుభ్రం చేయడానికి తగు సిబ్బంది అందుబాటులో ఉన్నారు.	
9.	పాఠశాల ఆవరణలో ధారాళమైన గాలి, వెలుతురు సౌకర్యం ఉన్నది.	
10.	పాఠశాల సిబ్బందికి మరియు విద్యార్థులకు రెగ్యులర్ గా హెల్త్ స్క్రీనింగ్ జరుగుతున్నది.	
11.	చెత్తను ప్రతిరోజు తీసివేయడం దానిని సరియైన పద్ధతిలో డిస్పోజ్ చేయటం జరుగుతున్నది.	
12.	నర్సు, డాక్టరు, కౌన్సిలర్ పూర్తిగా అందుబాటులో కలరు	
13.	అత్యవసర సందర్భాలలో దగ్గరలో హాస్పిటల్ తో అనుసంధానం కలిగి ఉన్నారు.	

B)	భౌతిక / శారీరక దూరం తప్పనిసరిగా పాటించేలా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి	
1)	కిక్కిరిసి ఉండే పరిస్థితి కాకుండా పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయాలి	
2)	విద్యార్థుల డెస్కుల మధ్య తగినంత దూరం ఏర్పాటు చేయాలి.	

2. తల్లిదండ్రులకు చెక్ లిస్ట్

క్ర.స.	విషయం	అవును / కాదు
1)	పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని గమనించుకోవాలి	
2)	పిల్లలకు ఏ మాత్రం అనారోగ్యం ఉన్నా ఇంటి దగ్గరే ఉంచాలి. అలాంటప్పుడు బడికి పంపడం మరింత ప్రమాదకరం అని గమనించాలి	
3)	మంచి పరిశుభ్రత పాటించి, వారి అవసరాన్ని పిల్లలకు వివరించాలి <ul style="list-style-type: none"> • కనీసం 70% అల్కహాల్ కలిగిన శానిటైజర్ వాడాలి చేతులు సబ్బు, నీళ్ళతో తరచుగా కడుక్కోవాలి. • రక్షిత మంచినీరు ఎప్పుడూ అందుబాటులో ఉండేలా చూడండి. • ఇంటివద్ద శుభ్రమైన, సురక్షితమైన టాయిలెట్ ఉండేలా చూడాలి. • చెత్త సేకరణ, భద్రపరచడం పారవేయడం జాగ్రత్తగా చేయాలి. • తుమ్మినా, దగ్గినా టిఫ్యూ లేదా మోచేయి ఉపయోగించాలి. కళ్ళు, ముక్కు, నోరు తాకరాదు. 	
4)	వివిధ పద్ధతులలో మీ బిడ్డ భావోద్వేగాలను పరిరక్షించండి	

5)	పిల్లలకు వాస్తవాలు వివరించి ఇతరుల ప్రతిష్టకు భంగం వాటిల్లేలా మాట్లాడకూడదని నేర్పించాలి.	
6)	సమాచారాన్ని తెలుసుకొనుటకు, పాఠశాలలతో సమన్వయం చేసుకోవాలి.	
7)	పాఠశాల రక్షణ చర్యలు తీసుకోవడానికి మద్దతు ఇవ్వాలి	

3) విద్యార్థులకు చెక్‌లిస్ట్

క్ర.స.	విషయం	అవును / కాదు
1)	మిమ్మల్ని మీ పాఠశాలను సురక్షితంగా, ఆరోగ్యకరంగా ఉంచుకోవడానికి ఒత్తిడి నివారణకు ఇతరులతో మాట్లాడుకోవడం, ఆలోచనలు పంచుకోవడం చేయాలి.	
2)	మిమ్మల్ని ఇతరులను ఈ విధంగా రక్షించుకోండి <ul style="list-style-type: none"> • చేతులను తరచుగా సబ్బు, నీళ్ళు ఉపయోగించి కనీసం 40 సెకన్ల పాటు శుభ్రం చేసుకోండి. • ముఖాన్ని తాకవద్దు • కప్పులు, భోజన పళ్ళాలు, గ్లాసులు ఒకరివి ఒకరు వాడవద్దు 	
3)	మీ సంఘాన్ని కుటుంబాన్ని పాఠశాలను, మిమ్మల్ని సురక్షితంగా ఉంచుకొనుటకు <ul style="list-style-type: none"> • మీ కన్నా చిన్న వారిలో స్నేహితులతో, కుటుంబంలో, వ్యాధి నిరోధకానికి మీరు నేర్చుకున్న మార్గాలను పంచుకోండి. • మీ కన్నా చిన్నవారికి దగ్గు లేదా తుమ్ము వచ్చినప్పుడు మోచేయి అడ్డుపెట్టుకోవడం, చేతులు కడుక్కోవడం చేసి చూపించాలి. 	
4)	మీతోటి వారి అనారోగ్యం పాలైనా గురించి హేళన చేయడం, నిందించడం, చెయ్యరాదు. నీవు అనారోగ్యంగా ఉండి ఇంటివద్ద ఉండమని చెప్పతున్నప్పుడు.	
5)	మీ తల్లిదండ్రులకు ఇతర కుటుంబ సభ్యులకు, సంరక్షకులకు తెలియచేయండి.	

ప్రస్తావనలు

1. https://www.mha.gov.in/sites/default/files/MHAOrderDt_30092020.pdf
2. <https://www.mohfw.gov.in/pdf/ImmunityBoostingAYUSHAdvisory.pdf>
3. <https://nroer.gov.in/welcome>
4. <http://epathshala.nic.in/https://diksha.gov.in/>
5. <https://www.india.gov.in/spotlight/fightagainst-covid-19https://www.mygov.in/>
6. <http://ncert.nic.in/aac.html>
7. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLUgLcpcnv1YieVe-EpswwengrBFIntgBh>

కరోనా వైరస్ వ్యాప్తిని నిరోధించడానికి

ఈ కింది జాగ్రత్తలు పాటించండి.

- * మీ చేతులని తరచుగా సబ్బు మరియు నీటితో కడుక్కోండి లేదా సానిటైజర్ తో చేతులను కనీసం 20 సెకన్ల వరకు శుభ్రం చేసుకోండి.
- * బహిరంగ ప్రదేశాలలో వేటిని తాకినా చేతులు తప్పని సరిగా కడుక్కోండి.

- * మీకు జలుబు కాని దగ్గు కానీ ఉంటే మాత్రమే మాస్కుని వాడండి. రోజూ మాస్కుని మార్చండి.
- * మాస్కుని స్ట్రాప్ పట్టే ముక్కల పైకి వచ్చేలా వేస్తోండి.

- * మీ కళ్ళని, ముక్కుని, ముఖాన్ని తాకికండి
- * చేతులు కడుకున్న తరువాత మీ ఇంట్లో వారిని తాకికండి ముఖంగా మువ్వబ్బని మరియు అనారోగ్యంగా ఉన్నవారిని.

- * మీకు జలుబు, దగ్గు లేదా ఊపిరి సమస్యలు ఉంటే ఇంట్లోనే ఉండండి. స్కూల్ కి గానీ, పనికి గానీ, మార్కెట్ కి గానీ ఏ ఇతర బహిరంగ ప్రదేశాలకి గానీ వెళ్ళకండి. వీలైనంత త్వరగా డాక్టరు వద్దకి వెళ్ళండి.

- * దగ్గు, జ్వరం ఉన్న వారికి దగ్గరగా ఉండకండి.
- * సినిమా హాల్స్ లేదా ఏదైనా భక్తిపరమైన సమ్మేళనాలు వంటి జనం గుంపులుగా ఉండే ప్రదేశాలకి వెళ్ళడం నివారించండి.
- * కరవాలనం లేదా తొగిలించుకోవడం మానుకోండి అంతకుంటే సమస్యారం చేయండి.

ఇంట్లో వాడే టీమర్క్యె తలుపులు, గదియలు, లైట్లు, స్విచ్లులు, పోర్టు, పెంపు కుంబాయింను రోజూ డిస్ఇన్ఫెక్ట్ లేదా శ్రీమనాళిక బదారాబులో శుభ్రపరచుకోవాలి.

తప్పకుండా లేదా దగ్గదానికి మోచేతి లోపలి భాగాన్ని లేదా బొమ్మా పీసర్ ని వాని వాడండి. వాడిన బొమ్మా పీసర్ ని మూసి ఉన్న చెత్త కుండీలో వేయండి.
తప్పకుండా మరియు దగ్గన తరువార చేతులు శుభ్రంగా కడుక్కోండి.

మీరు 60 ఏళ్ళు వయసు పై బడిన వారైనా లేక ఏదైన తీవ్రమైన అనారోగ్య పరిస్థితిలో ఉన్న వారైనా అయితే వీలైనంత వరకు ఇంటి వద్దే ఉండండి. మీ కంటుంబు నభ్యులెవరైనా మీ పై జాగ్రత్త వహించాలి.

“భౌతిక దూరం పాటిస్తూ
విద్య నేర్చుదాం”